

III. Ea 5

Poëtici Flores

Gloriae et Honori

Novem Summorum Pontificum

Qui sub electo Nomine:

PIUS PAPA,

Ecclesiam Dei gloriose regentes,

Cathedram S. Petri

Munere et opere suo Apostolico illustrarunt,

dicati ab

Antonio Kovačić,

Dioecesis Diakovensis Presbytero.

ESSEKINI 1869.

Knjižnica sjemeništa
u Djakovu.

K. I.

4.

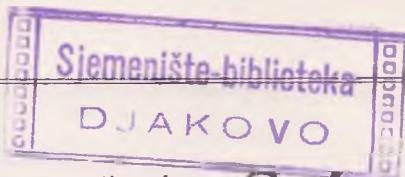
C. Hofmann. Sc.

Verlag von Dr. F. Hartwein in Wien.

Wohltemperirte 27. 9.

PIUS IX.
ALS PAPST UND ALS KOENIG

Vereinfachung nach dem

XXXVII. 13. 4

Poëtici Flores

Gloriae et Honori

Novem Summorum Pontificum

Qui sub electo Nomine:

PIUS PAPA,

Ecclesiam Dei gloriose regentes,

Cathedram S. Petri

Munere et opere suo Apostolico illustrarunt,

dicati ab

Antonio Kovačić,

Dioecesis Diakovensis Presbytero.

DUOČINA MLADEŽI

ESSEKINI 1869.

Typis Ignatii Mederschitzky.

In omnem terram exivit sonus eorum:
Et in fines orbis terrae verba eorum.

Psalm. 18, 5.

ELOGIA.

I.

Omnis, qui pie volunt vivere — In Christo Jesu, — Persecutionem patientur. **2. Tim. 3, 12.**

II.

Longe divulgatum est nomen tuum,
— Et dilectus es in pace tua, — In cantilenis, proverbiis et comparationibus,
— Et interpretationibus miratae sunt terrae.
Ecli. 47, 17. 18.

III.

Corona aurea super caput ejus, — Expressa signo sanctitatis, — Gloria honoris, et opus fortitudinis. **Ecli. 45, 14.**

IV.

Ut audiam vocem laudis, — Et enarrarem universa mirabilia tua. — Domine dilexi decorem Domus tuae, — Et locum habitationis gloriae tuae. **Psalm. 25, 6 — 8.**

V.

Dilectus Deo et hominibus, — Cujus memoria in benedictione est. — Similem illum fecit in gloria Sanctorum. **Ecli.** 45, 1. 2.

VI.

Invocavit Dominum Omnipotentem — In oppugnando hostes circumstantes undique. — Ante tempus finis vitae sua, et saeculi — Testimonium praebuit in conspectu Domini, et Christi. **Ecli.** 46, 19. 22.

VII.

Altaria tua destruxerunt, — Prophetas tuos occiderunt gladio, — Et quaerunt animam meam, ut auferant eam. — Et ait Dominus: Vade, et revertere in viam tuam. 3. **Reg.** 19, 14. 15.

VIII.

Deus homini bono in conspectu suo — Dedit sapientiam et scientiam, — Et laetitiam. **Ecl.** 2, 26.

IX.

In medio Ecclesiae — Aperuit os ejus, — Et implevit illum Dominus — Spiritu sapientiae, — Et intellectus, — Et stolam gloriae induit eum. **Ecli.** 15, 5.

S. PIUS I. P. M.

(Anno Chr. 142—153.)

Omnes, qui pie volunt vivere.

Ave sancte, gloriose
Papa Martyr Domini,
Coeli phoebo speciose
Fautor omni homini,
Tuo heros generose,
Laus in aeva nomini !

Istud ecce pium nomen
In supernis emicat,
Et in terra bonum nomen
Omnis amat, praedicat,
Dum avernus Crucis omen
Esse vile, judicat.

Credo, vera pietate
    Nihil amabilius,
Super omni dignitate
    Decus haec, nobilior,
Eja vitae honestate
    Quidnam optabilius ?

Tamen pauci Numen colunt,
    Coeli terrae Dominum,
Non adorant, Eum nolunt,
    Qui Creator hominum,
Creaturas, opes volunt
    In honore nominum.

Nos in aevo sancta fides
    Alit, spes et charitas ;
Tu in coelo Deum vides,
    Ubi summa claritas,
Inter illos jam renides,
    Quos beavit veritas.

Pax ubique Christianis
    Sub tuo regimine,
Nemo laesus a paganis,
    Providente Numine,

Sed conversi a profanis
Multi Christi lumine.

Marcionem, Valentinum,
Aliosque Gnosticos,
Qui laeserunt heu, Divinum,
Fugis ut haereticos,
Panem offers Deo, vinum,
Colis omnes Coelicos.

Pietatis ipse laude
Servis Alto credulus,
Ut minister sine fraude
Hero agit sedulus,
In aeternum modo gaude,
Angelorum aemulus.

Conditorem mundi ora,
Quaeso, pro Fidelibus,
Convertantur, id exora
Sancte! infidelibus,
Et felices mortis hora
Induc altis aedibus.

Papa factus post Hyginum,
Numini placueras,

Qui coaevum Antoninum
Caesarem habueras
Dictum Pium, et Justinum,
Quem item colueras.

Pontifex in dignitate
Similis Apostolis,
Jure gaudet, potestate
Super orbis incolis,
Et Fideles sanctitate
Bonae regit indolis.

Celse Martyr! decoratus
His fuisti dotibus,
Ad orandum qui paratus
Pii cordis motibus,
Laicis eras ita gratus,
Sicut Sacerdotibus.

Tu ornasti Petri Sedem
In sublimi munere,
Recepisti jam mercedem
Pro fidi operi,
Meruisti coeli aedem
Super omni sidere.

In Christo Jesu.

Venit altus in hunc mundum
Dei vivi Filius,
Docet bonum et jucundum,
Quid huic utilius,
Ut devitet sic profundum
Orcum, mala illius.

Mille annis nunciatus
Ante per oracula,
Signa fecit, admiratus
Mundus en miracula,
Pro salute tum oblatus
Agnus abque macula.

Ultima, cum nos dilexit,
Coena fit memoria,
In triumpho resurrexit,
Clarus in historia,
Ad sublime nos evexit,
Honor illi, gloria !

Tamen multi sunt ingrati,
Nec agnoscant Dominum,
Ah, infernum aemulati,
Quis Salvator hominum?
Quisnam poli Rex stellati?
Mille auctor nominum?

Eis actus pietatis,
Fideique displicant,
Saepe vetant, veritatis
Ut ministri praedicent,
Aut pro throno sanctitatis
Christiani dimicent.

Bone Deus! te amare
Toto corde, facile,
Gratiamque invocare
Tuam, Christe! utile,
Ut patroni aestimare
Benefacta, nobile.

Sancta vita, lux virtutis,
Solis instar radiant,
Pulchritudo juventutis,
Litterae quam sociant,

Certa signa sunt salutis,
Cui Fideles inhiant.

Hinc amice lector ! vides,
Dei invocatio
Quod honori cedat, fides,
Pietas, oratio ;
In adversis ne formides,
Laeta spes solatio.

Super omne autem bonum
Enitescit charitas,
Pretiosum coeli donum,
Uti sancta veritas,
Quae nos dicit ante thronum,
Ubi Summi claritas.

Quis docebat haec in primis
Bona evidentia ?
Dei Verbum, o sublimis
Patris sapientia,
Qua creata sunt ex imis
Tanta mundi entia.

Philosophi ac Poëtae,
Heroumque legio

Nescit aeva de planetae
Luce, cursu regio,
Numerum, et quo cometae
Gaudent privilegio.

Isti volunt perscrutari
Majestatem Numinis,
Babel actus imitari,
Sui causa nominis,
More talpae operari,
In defectu luminis.

Probe decet adorare
Hos Supernum providum,
Ejus lumen invocare
Sole magis splendidum,
Toto corde redamare
Salvatorem placidum.

Nam in mundo Christo Duce
Nullus amabilior ;
Quis divini Verbi luce
Nitor spectabilior ?
Nec salutis alta Cruce
Casus mirabilior !

Persecutionem patientur.

Pio corde reverentes
Dei beneficium,
Odio sunt offerentes
Ei Sacrificium,
Quasi poenam promerentes
Propter beneficium.

Sic evenit jam antiquo
Cain et Abel tempore,
Quando frater en propinquo
Praevalebat robore,
Et in campo haud longinquo
Laesit hunc in corpore.

Esau Jacob sic germanum
Odio prosequitur,
Sine causa cum insanum
Vitae modum sequitur;
Eum Laban, ejus vanum
Gaudium, insequitur.

Ita Joseph inimici
In cisternam miserant,
Quem a patre benedici,
Et laudari viderant,
Tunc experti cor amici,
Dum Aegyptum viserant.

Regi David maledixit
Inimicus Semei,
Vates autem benedixit
Huic amore o Dei,
Psaltes enim pie vixit,
Non ut mali athei.

Sic Prophetas persecuti
Sunt eis temporibus,
Neque illos prosecuti
Meritis honoribus,
Qui jam coelum assecuti
Ovant in splendoribus.

Dein mundi Reparator,
Certa salus illius,
Venit Jesus ut Salvator,
Ipse Dei Filius,

Docuitque moderator,
Quid ei utilius.

Persequuntur aequa istum
Bonum aevi medicum,
Nec agnoscant eum Christum,
Qui decus Angelicum,
Gemmam habent amethystum,
Vilipendunt coelicum.

In salutem animarum
Coetus Apostolicus
Institutus, ut earum
Curam agat ethicus,
Mundi lumen sane clarum,
Chorus Evangelicus.

Sanctum Petrum crucifigunt
Domini Vicarium,
Christianos en affigunt,
Parant his martyrium,
Mille plagas eis infligunt,
In abusu virium.

Contra illos, qui Romani
Fidei Praepositi,

Ferebantur ah, immani
Odio indomiti,
In conatu sed inani,
Fide victi, perdit*i*.

Gemmae fulgent in Corona
Hodie Pontificis,
Juvat omnis terrae zona
Opibus munificis ;
Roma complet vota bona
Singuli artificis.

Inter omnes regiones
Urbs Romana eminent,
Regit ample millions,
Quod Fideles attinet,
Arte, cultu ditiones
Praeit, laudes obtinet,

Ecce viva Christi fides,
In Dei memoria,
Pie homo, ne formides,
Nuncia historia,
Qui triumphum coeli vides,
In Sanctorum gloria !

PIUS II.

(Ann. 1458 — 1464.)

Longe divulgatum est nomen tuum.

Ecce Poëta nitens, redimitus tempora lauro,
Actibus insignis tum munere Pontificali.
O Fortuna! mihi jam causas dicio: Quare
Tam variare soles, versuta, fugacior undis?
Cur isti celebrique Viro nova fata parasti?
Casu laeta manes, vultum modo sumis acerbum,
Quolibet es folio, quavis incertior aura,
Natura solum constans levitate videris.
Audaces, Fortuna! juvas mitesque repellis,
Immeritos opibus laetis et honoribus auges,
Pauperie vero justos homines premis aegre.
Nec quos clarificas, semper tu protegis alte,
Concedis famam multis a laudis amore,
Hora dein mortis sequitur, vel dedecus aevi.

Me nunc alloqueris Fortunam? scito, Poeta!
Quod Deus omnipotens celsi moderator olympi,
Qui fera terribili jaculatur fulmina dextra,
Qui regit immensam justo moderamine molem,
Quique movet nostros per tot miracula sensus,
Lumina sideribus qui dat, sua semina terris,
Atque nives spargit gelidas, et nube salubri
Elicit optatos herbis sitientibus imbræ,
Qui pelagus fluitare juvat, consistere montes,
Et volucres nutrit, violas et lilia curat,
Qui corpus mentemque dedit, jam tempus ab aevo
Ire jubet, stabilisque manens dat cuncta moveri,
Omnia disponat juste, sapienter, amoene.
Ipse regit mundum, certa stant omnia lege!
Et sane verum dixit Fortuna Poëtis,
Historicis aequa Scriptoribus et Philosophis;
In fastis etenim claret veneranda potestas
Aeterni Regis variam sortem tribuentis
Omnibus imperiis, populis, cuivis hominique,
Isti praesertim Scriptori, porro Poëtae,
Summo Pontifici, quem constitui celebrare
Heroem fidei modo carmine laudis, honoris.

Italiae fastis Aeneas Bartholomaeus
Sylvius hic Piccolomini jam nobilitate

Romana celebris, Senensi progenieque.
 Civilis quando revolutio crevit in urbe
 Senensi, fugit reliquis cum civibus inde
 Illius genitor; Corsini filius iste
 Hinc natus fuerat, successu temporis agros
 Ruris opus coluit, dum pauperie premerentur.
 Ter sextus vitae sic illi praeterit annus.
 Immaturus adhuc, licet esset nobilis ortu,
 Ad socios venit perversos hinc levis aequa
 Evasit, sicut reliqui; sed gratia Christi
 Tentatum juvenem non deseruit, vocat illum
 Consilio Domini qui divi Pastor ovlis
 Fulgebit, Pius historia referente, Secundus.
 Humano generi libertas, hinc operari
 Quisque valet, sicut sapit, aut intelligit, optat;
 Conscia mens recti nos omnes dirigit, ornat.
 Ista velis sane perpendere, lector amice!
 Dum legis historia multos errasse bonosque.

Ingenio quoniam subtili, dexteritate
 Praeditus eminuit, juvenem misere Sienam,
 Ut Musis operam navet Juris studiosus.
 Ergo Rhetoricae blanda solers studet arti.
 Incipit Italicos Hymnos componere, Versus
 Atque Latinus ei placuit, festiva Poesis.

Mox inter Florentinos, civesque Sienae
Exoritur bellum, simul urbs haec sic odiosa
Facta fuit multis, quod Sylvius in bona pacis
Sane consultum sibi duxerit, hinc proficisci.
Capranicae paulo post Secretarius ipse
Cardineo Domino, qui recte Basiliense
Concilium visit celebrandum, Pontificisque
Eugenii Quarti fuit aemulus, associatur.
Adjunctis variis fit Secretarius ille
Albergati Cardinei, qui tunc mediator
Judiciis inter Gallos electus et Anglos,
Virginis Orleanae post mortem, bellica fata.
Sylvius Aeneas quamvis laicus, tamen ejus
Conventus scriptor socialis Basiliensis
Eligitur! quoniam vero Coetus fuit iste
Legitimi Papae tunc adversarius, aequa
Sylvius evasit talis, cum Schismaticisque
Felicem sequitur, qui Contra-Papa vocatus.
Mox quem Parnassi deserta per ardua dulcis
Raptat amor, Phoebi sublimi carmine clarus
Obtinet applausu Doctorum serta Poëtae;
Ingeniosus ovat redimitus tempora lauro,
Sic Vatum numerum, decus auget frondis honore.
His rebus gestis, claris natalibus ortus,
Nobilis et fama multis memoratur in oris.

Et dilectus es in pace tua.

Pacis amans dilectus erat, sublimis honore
Coram Principibus, quorum favor est pretiosus.
Munus Consilii spectabilis a Friderico
Suscipiens, ab eo Legatus mittitur aulae
Ad multos Reges diplomaticus bonus actor.
Munere praeclarus semet distinxit ubique,
Cum multis aliisque Viris, veluti celebratus
Nicolaus Cusa fuerat, nec non Fridericus,
Legitimi Papae sectator factus amicus.
Sylvius Aeneas inclaruit ut mediator
Imprimis Francofurti, Germanica quando
Concordata Duces sanxerunt, Ecclesiaeque
Imperii pacem curarunt foedere justo,
Pontificem summum venerantes in pietate.
Gratia dum sequitur meritum, fit Episcopus urbis
Tergesti primum, tunc Senensis genialis
Sylvius Aeneas, paulo prius Ordine sacro
Presbyter effectus, postquam laicus fuit ante.
Munere porro novo Praesul sapienter agendo
Perfecit paulo post Concordata Viennae,
Juribus Ecclesiae sanctae nimis utilitati.

Postea Cardineo Titulo celse decoratur,
Qui claris meritis nituit, paeconia Romae,
Ecclesiae Christi zelavit, jura, triumphum.
Vix anni spatium transit, dum Papa Calixtus
Tertius e vita migravit pace beata;
Et cunctis votis electus Sylvius, Alto
Disponente, Pius qui nomine Papa Secundus,
Ecclesiam Domini prope senos rexerat annos.

Mille trecenti anni fugiunt, et nullus amavit
Pontificum nomen Pietatis sumere charum:
Namque Pios homines mundus non diligit, imo
Persequitur justos, ut Paulus Apostolus inquit.
Anni quinque fere sunt elapsi modo, postquam
Cultores Mahometani Ducis obsidione
Constantinopolim ceperunt armipotentes.
Hinc Pius officio sacro sibi duxit, honori,
Invitare Duces Europae nomine Christi,
Protinus ut compar exercitus instituatur,
Qui Cruce signatus defendat religionem,
Et patriae cives; numerus nam Catholicorum
Captivus gemuit victoris jussa superbi.
Virgilii natale solum, tunc Mantua clara
Eligitur quo convenienter omnes, Mahometi
Qui superare volunt aciem, turmas inimici.

Lemnia mox Equitum classis cultuque Mariae
Ordine sublimi ratibus defendit ubique
Per mare Christicolas contra Turcas furiosos.
Proh dolor, invitans Pius Europae modo Reges
Atque Duces omnes, non invenit, quod amavit,
Auxilium contra bellum, quod continuarunt
Ottomani saevi spirantes fulmen et ignes.
Credere nolebant illi, quod bellica turba,
Virtutis, fidei Christi saevissimus hostis
Possit in Europam penetrare, dein regiones
Praedari, vel captivos abducere centum
Millia, fortuna varia per saecula trina.
Si cuncti perpendissent illud sapientis:
Principiis obsta, sero medicina paratur,
Dum mala per tempus longum fors invaluere;
Viribus unitis contendissent inimicum,
Illico dum venit, validis patria removere
Armis quisque sua, ne postea tanta per orbem
Damna pararet eis, dum vincitur ipse Vienae.

Cum Reges invitati Papam renuebant
Exaudire, novam componere militiamque
Tentavit ratione pia, scriptoque libello
Ipsum Sultanum fidei convertere Christi.
Scribit ei, nostri quae sit praestantia cultus

Christi; namque Dei vivi qui Filius alti,
Prodigiis multis signisque suam Deitatem
Rite probavit, opus coeli, fundavit et unam
Ecclesiam, Petrum cui praeficiebat amore
Coelesti plenum, cui successere ducenti
Summi Pontifices Romae cum juribus ejus.
Commentis autem, facta pietate prophetae,
Legibus allexit populos Mahometus inquis,
Incassum nitens Petri submergere navem,
Haec etenim Domini permissu fluctuat aevi
Sortibus in variis, tamen haud submergitur unquam.

Dum Pius observat, fidei quod inutile scriptum
Esset, constituit solus pro nomine Jesu
Dux fieri Cruce signatis, et vincere Turcam.
Convocat hinc socios, quos dirigit ordine belli,
Aequoream classem videt Anconae numerosam,
Navem concendit; sed mors non sivit eundem
Quod voluit sapiens et praestans, exoperari.
Abstulit atra dies hominem, qui semper amatus
A Ducibus, populo, Clero, bellique cohorte,
Sic ut ei bene conveniat textus Salomonis
Laudibus ante sonans, nunc hujus carminis usu:
Nomen honore tuum divulgatum, Pie Papa,
Pace tua dilectus eras, id enim meruisti!

In cantilenis, proverbiis et comparationibus.

Quid prius incipiam, lector, laudare? Poetam,
Sylvius Aeneas qui nomine claruit olim?
Aut Diplomaticum Legati munere functum?
Historicum, Reges, decus Imperii celebrantem?
Philosophum, causas quia naturae speculatus?
Ingeniosus erat virtute Theologus idem,
Praelatis multis et Secretarius aulae,
Conciliique Notans in munere Basiliensi,
Consiliarius Imperii Ducis en Friderici,
Nobilis hic fama justa decoratur in aevo,
Ingenitae siquidem stat nobilitatis in illo
Pulcher honos, et digna suis natalibus ora.
Nam quid imaginibus, quid avitis fulta triumphis
Atria, quid pleni numeroso consule fasti
Profuerint, cui vita labat? Perit omnis in illo
Nobilitas, cui laus in origine, stemmate solo.
Vita sed Aeneae clara virtute refulsit,
Hinc fuit ornatus lauro vir honestus, apertus,
Dilectus, doctus, praestans dulcedine linguae,
Musarum cultor, felici carmine clarus.

Observare vales geniales mille Poëtas,
Eja sacerdotes alti phoebi, citharaque
Dulcisona clarent, modulis per cantica laeta,
Qui prodesse volunt, aut delectare faceti;
Vix tamen inter eos unus, qui sic celebravit
Numinis excelsi decus, ut Pius iste Secundus
Verbis et scriptis, tum munere Pontificali.
Inclyta pacifici proverbia dum Salomonis,
Coelitus infusa doctrina qui radiavit,
Atque Palaestini laqueavit culmina templi,
Aestimio digno Regis cum laude leguntur;
Non minus eluent oracula Pontificatus,
Dum vigil Aeneas ascendit culmen honoris.

Virgilium quando pater arguit ingeniosum,
Carmina quod pangat juvenis, quia dives in orbe
Nemo Poëtarum factus, queis unica fama,
Artis Rhetoricae vero studium locupletat;
Parte sua recte sensit, minime tamen ille
Perpendit, melius, magis utile, pulchrius esse
Divitiis multis Sapientis nomen amatum,
Quo jam Virgilius splendens in tempora nostra,
Facundus vates, felix Aeneidos auctor,
Eximum decus Italiae, Latialis Homerus.
Sylvius Aeneas aequali sorte refulgens

Omnibus exemplo poterit servire Poetis,
Quod Fortuna memor sit saepius et Lyricorum.
Historicus scriptor veteris non inscius aevi,
Clarorum titulis volvens monumenta Virorum,
Libros ipse duos scripsit de Basiliensi
Concilio magno, qui commentaria sane
Illiis Coetus declarant omnia gesta.
Fata Bohemorum Regum, populique notavit.
Porro libros Cosmographiae luci dedit idem.
Descripsitque situm, mores et conditionem,
Germani quali gavisi pluribus aevi.
Ortum, progressum dein Imperii celebravit
Romani, fines hujus, quae jura, potestas.
Omnia signavit, Fridericus quae peragebat
Imperii Princeps, dum Germanos bene rexit.
Res dignas tabulis et commentaria morum
Illiis temporibus, libris scripsit duodenis,
Retractio item valet ejus, qua reprobavit
Omnia, quae contra Primatum censuit ante.
Semper amicitiae solemnis Epistola chara,
Miserat hic ultra quadringentas ad amicos.

Innumeros libros scripsit doctissimus auctor ;
Nescio, quod laudem magis inter eos, Opus omne
Ordine concinnum, verborum flumine clarum,

Materia, thesum farragine dives et amplum,
Non minus ingenio quam sedulitate redactum,
Impressumque typis nulli manuale secundum,
Utile, qua late patet illud misit in orbem,
Est exantlati verum paradigma laboris,
Doctrinae ramos ubivis protendit opimos.
Sylvius Aeneas bene mentis acumine magno,
Dexteritate pari docuit, perstringit acute,
Scripta fatim propugnat, et omnia themata solvit,
Clare deducit, prolixius explicat illa,
Si quod adest dubium, genialiter omne resolvit,
Provocat ad fontes, quosquos aliunde citavit,
Tractatusque vagos studuit doctissimus auctor
Conciliare modis, hos conformare statutis,
Textum decretis ubivis stabilire citatis,
Illustrare notis claris ubicunque necesse,
Immarcescibilem palmam sibi vindicat inde.
Quisque status, Clerus, Civilis, Militiaeque
Ejusdem libros insignes legit amanter.
Docti mirati sunt omnes ista Poëtae,
Historici quoque, Philosophi documenta legentes,
Quae scriptor nobis optata reliquit amatus;
Inelytus ut quondam Salomon oracula dicens,
Rex populi festis gradiens ad templa diebus,
Splendidus aurato micuit spectabilis ostro.

Et interpretationibus miratae sunt terrae.

Postquam non faveat dives Fortuna Poëtis,
Phœbus eos blande solari venit ab alto.
Incipit, et charas addit pro tempore voces:
Quid petitur sacris, nisi tantum fama, Poëtis?
Ovidius cecinit, Pelignæ gloria gentis,
Carmine Parnassi decus immortale Latini,
Fato Sarmaticas longe projectus in oras.
Sunt hominum multi sensus, diversaque vota,
Quis valet illorum desideriis moderari?
Unus amat numos, virtutem diligit alter.
Tertius exoptat plus laetitiam paradisi,
Deliciis inhiat quartus, titulis et honori,
Quintus ovat rebus gestis aut nobilitate,
Sextus amicitiae colit actus, foedus amoris,
Septimus ignavus vult desidis otia vitae,
Artibus ingenuis octavus navat amoenis,
Nonus doctrina, studiis praecellit in aevo,
Officio decimus sublimi vult dominari,
Undecimus belli per turbas inclytus heros,
Duodecimus claret genialis pacis amicus.

Dum votis, actis homines differre videmus,
Semper ea sphaera, vitae ratione fruentes:
Ecce Poëta valet modulari, liberiori
Aura, coelorum terrae late regiones
Visere, testari laete sua sensa per hymnos;
Quae bona sunt, sicut Deus optat, coelicus ordo
Sidereus, fidei Christi cultus, celebrare;
Quae mala sunt vero, socialia crimina fraudis,
Vel dolus, insidiae, pravae convicia linguae,
Justitiae legis contemtus, vituperare;
Quae porro decori, laudi sunt, magnificare,
Quin humanus eum respectus ducat inique,
Sicque Poëtarum virtus et gloria crescit!
Fama malum, quo non aliud velocius ullum,
Mobilitate viget, vires acquirit eundo,
Nuntia fama loquax, quae veris addere falsa
Gaudet, vel minimo sua per mendacia crescit
Si tamen est Vates insignis, cultor honesti,
Et veri, pulchri, moralis, justitiaequae;
Publicus et mundi sermo verax, ut oportet,
Laus erit excellens, praeconia summa Poëtae.
Dumque bonum nomen melius, quam mille talenta
Auri, divitiae multae, veluti sapienter
Edixit Salomon fama spectabilis, ostro:
Quid plus in mundo valet exoptare Poëta?

Non tantum fastis claret persona Poëtae,
Sed pariter felix illius opus celebratur.
Sicut enim Phoebi sapiens Heliconia turba,
Nempe novem Musae praecellunt ingeniosae,
Laudantes Regem coeli, pia facta canentes;
Quinque nitent pulchrae, comes Artes in honore.
Musarum coetus diverso munere functus:
Clio gesta canens transactis tempora reddit,
Melpomene tragicō proclamat moesta boatu,
Comica lascivo gaudet sermone Thalia,
Doctiloquis calamos Euterpe flatibus urget,
Terpsichore affectus citharis movet, imperat, auget,
Plectra gerens Erato saltat pede, carmine, vultu,
Carmina Calliope libris heroica mandat,
Uranie coeli motus scrutatur et astra,
Signat cuncta manu, loquitur Polyhymnia gestu.

Virgineum coetum Musarum qui celebravi,
Artibus ingenuis et pulchris quinque litabo.
Inter eas Architectura locum tenet usu
Praecipuo domuum, templi, seu Numinis aedis;
Si cernis Regum palatia splendida luxu,
Aulas magnificas domini cuius speciosas,
Huic Arti grates habeas, opus, artificemque
Lauda, cultura pulchri jam progrediente.

Tum Sculptura viget, Statuaria, gesta Virorum
Inclyta caelantur dignis in honore figuris;
Gaudet, nam Sculptor mira feliciter arte
Sculpit ebur, velut aes, argentum, marmor et aurum.
Pictor, praestantes cuius manus aemula formas
Exprimit, in pulchris effingit bella tapetis,
Montes, antra, lacus, urbes, Heliconia tempe,
Elysi flores; Pictoribus atque Poëtis
Quidlibet audendi semper fuit aequa potestas.
Musica festivo cantu laudes, benefacta
Numinis extollit, chara dulcedine sensus
Demulcet nostros, jucunda voce theatri;
Sicut res multae, melos in vario placet usu.

Artibus in pulchris effulgens ordine quinta
Clara Poësis, ave, mundum quae laetificasti
Vatibus; inter eos etiam Pius iste Secundus,
Carmine dilectus Musis, Phoebique sacerdos
Emicat, exemplo raro fastis celebratus
Scriptor ut historicus, Diplomaticus, Philosophus.
Tum Geographus, item Jurista, Theologus altus.
Sorte Poëta dein redimitus tempora lauro,
Actibus eximiis nituit, splendore Tiarae
In Cathedra Petri, sublimi Pontificatu,
Ut sint mirati merito cuncti super istud.

PIUS III.

(Anno 1503.)

Corona aurea super caput ejus.

A morte Papae, qui Pius
Secundus olim claruit,
Sororis ejus filius
Thronum Petri conscenderat.

Postquam Corona aurea,
Tiara frontem cinxerat
Pii novi Pontificis,
Decem dies effluxerant.

Deique providentia
Volente, coelos illius
Advit altus spiritus
Manente fastis nomine.

Dum sermo jam de Principe,
Praeposito Ecclesiae,
Honore sive munere,
Juvabit quaedam dicere.

Qui principali munere,
Vel dignitate gestiunt,
Vel litteris aut artibus,
Sunt gloriosi nomine.

Honore fulgent Praesides,
Coluntur aequi Judices,
Nam publicum qui dirigunt,
Merentur aevi gloriam.

Obsequium parentibus
Praestare debent filii,
Amare tales convenit,
Qui sunt patroni millium.

Humana nos hoc edocet
Natura, sana ratio,
Confirmat hoc Ecclesia,
Lex utriusque Foederis.

Sic Patriarchas novimus
Litare Sacrificium
Honoribus celsissimi,
Qui nos creavit, Numinis.

A filiis, nepotibus
Coluntur hinc in saecula,
Pro tam sacratis actibus
Eis secuta gloria.

Quis ordinem Melchisedech,
Dei sacerdos qui fuit,
Ignorat, actus Abrahae,
Dum vovit illi decimas ?

Hi Principes concordiae
Exempla viva Regibus ;
Si Civitas Ecclesiae
Addicta, pace gestiet.

Deinde Moyses coelitus
Vocatus alte legifer,
Propheta, qui miracula
Patravit ante Pharium.

Excelsus Aaron claruit,
Summi sacerdos Numinis,
Ei dedit facundiam,
Qui Rex, Creator omnium.

Beavit illum gloriae
Stola, Corona, purpura,
Gyroque tintinnabulis,
Decoris humeralibus.

Gemmis honoris Israel
Sunt filiorum nomina
Inscripta, pro memoria,
Nativitatis ordine.

Opus vides artificum,
Auri figuras, textile,
Doctrina fulget, veritas
Ut pectoralis annuli.

In fronte sic Pontificis
Super tiaram lamina
Auro micat purissimo
Sculptura: Sanctum Domino.

Expressa signo sanctitatis.

Antiqua constitutio
Praecepit altis prosequi
Honoribus Pontificem,
Qui summus Dei nuncius.

Jam tunc beato munere
Item Corona fulgidus
Antistes arae Numinis,
Legis supremus arbiter.

Vocatus Aaron coelitus
Sacri ministros ordinat,
Ut mediator populi
Litat, Supernum consultit.

Impleta postquam lex Dei
Antiqua, Moysis jubare;
Summus novique Foederis
Romanus albet Pontifex.

Antiqua Roma claruit
Regina mundi, solio,
Heroibus, potentia,
Io triumphhe, gloria.

Moderna multum celsior
Throne nitens Pontificum,
Vixisse, Christi jubare,
Catholicorum laudibus.

Divina Christi gratia
Nunc adjuvat Ecclesiam,
Cui Petrus est praepositus,
Dei professus Filium.

Successor ejus munere,
Coeli beatus Clavibus,
Christi nitet Vicarius,
Cui sancta lex auctoritas.

Dum vera mille procreat
Fides salute Coelites,
Honore Christi Pontifex,
Vide, Pater sanctissimus.

In sanctitatis lumine
Tiara Papae splendida,
Per dena cui jam saecula
Corona Regis aurea.

Dum Pontifex solemniter
Sacra Corona cingitur,
Choros in hymnis audies
De Vaticanis aedibus:

Corona Regis aurea
Super caput Pontificis
Tiara cultu Numinis,
Magnus Sacerdos emicat !

Conservet illum maximus
Deus per annos plurimos,
In pace vivat, gloria,
Honore, Dux Ecclesiae!

O Christiani plaudite,
Nam Rector hic Fidelium
Totius orbis, ut Pater
Nos benedicit optimus !

Expressa signo gloriae
Et sanctitatis, aurea
Corona summi Praesulis,
Micans in ejus capite.

Honore, laude Principes
Hunc prosequuntur, Nobiles,
In dignitate Proceres,
Pii Fideles ceteri.

Dum Christus invisible
Caput, salus Ecclesiae ;
Praefectus huic visibilis,
Illius est Vicarius.

De jure gaudet Clavibus
Coeli, Pater Fidelium,
In orbe Doctor omnium,
Electus almo Spiritu.

Ut Rex, Sacerdos, Pontifex,
Dei minister unctionis,
Sic Aaron, David, Salomon,
Sunt consecrati Domino.

Gloria honoris et opus fortitudinis.

En Christiani Martyres,
Jam nunc beati gloria
Enunciant annalibus,
Quis orbis olim spiritus!

Quot Martyres, Pontifices
In Sede Petri candidos,
Amore Christi praeditos,
Cruentus ensis laeserat?

Num Christianae fidei,
Virtutis omnis et Crucis
Nefandus hostis ethnicus
Ut ante victor permanet?

Nullo modo! Pontifices
Sunt elevati prospere,
Et saepe fiunt arbitri
Inter Duces et Principes.

Divina providentia
Eisque Patrimonium
Petri, Status Ecclesiae,
Ut liberi sint, contulit.

Tiara simplex antea
Dualibus inde cingitur
Probe Coronis, postea
Tribus, decore maximo;

His nempe Regnum saeculi,
Et spiritale, Juribus
Sublime tum potentia,
Vult explicari Symbolis.

Octavus Apostolica
In Sede Bonifacius
Nitet Corona duplici,
Urbanus Quintus triplici.

Pium Secundum, Tertium,
Et ceteros Pontifices
Abhinc Corona triplici
Vides Tiara splendidos.

In orbe Reges emicant,
Ovant Corona gloriae,
Honoris, ante subditos,
Dei superni gratia.

Ut Principes fideliter
Cum regia potentia,
Cohortibus militiae
Custodiunt imperia.

Dum sceptra regni possident,
Insigne fortitudinis,
Suos tuentur incolas,
Ne fiat his injuria.

Exornat illos purpura,
Corusca vestis, pallium,
Amictus auri splendidus,
Sicut requirit dignitas.

Eis thronus spectabilis,
Quo jura nationibus,
Praecepta dicunt subditis
Favore miti, gratia.

Solent eos tunc Aulici
Ambire caeremonia,
Ducis ferunt Insignia
Ut pompa sit festivior.

Pro more pacem praedicant
Hi Principes, concordiam
Cum proximis et exteris,
Suisque Legis commoda.

Beata vere Natio,
Fortuna cui mirabilis,
Ut Rege sancto gaudeat,
Diu regente Stephano.

Laetata sic Ecclesia
Romana, longo tempore,
Dum Spiritu Paraclito
Regebat ejus Pontifex.

Sed Papa Pius Tertius
Decem diebus vixerat,
Postquam Corona cingitur
Honoris atque gloriae.

PIUS IV.

(Ann. 1559 !— 1565.)

Ut audiam vocem laudis.

In coelo Domini laetificum decus
Ornati celebrant Angelici chori,
Et Sancti reliqui cantica concinunt,
Laudes ante thronum Dei.

Praesens Agnus ibi dignus honoribus,
Majestas radiat Numinis illius,
Ter Sanctus Seraphim jugiter intonant
O Regi dominantium.

Virtus, laus et honos et sapientia,
Sic orant Superi, tum benedictio
Sanctae sit Triadi, cuius in omnia
Regnat gloria saecula !

In coelo radiant sidera, gloriam
Enarrant Domini, qui Pater optimus,
Rerum principium, Conditor omnium,
Felix elysii decus.

In terra pariter singula condita
Res, quodvis animal, flos, lapis, aut homo,
Montes aut fluvii, jugera, praedicant
Aeterni sapientiam.

Solis candida lux et calor utilis,
Lunae noctivagae cornua lucida,
Menses atque dies, saecula, publice
Nobis omnibus indicant.

Stellarum nitido lumine millia
Splendent, nosque docent, exterior nitor
Coeli si radians, interior magis
Majesticatus a Deo.

Descendunt radii Numinis a throno,
Mundum quando beat Filius en Dei
Natus de Maria Virgine, Bethlehem
Visunt Angelici chori.

Excelsique canunt carmine gloriam,
In terra quoque pax hominibus bonae
Voluntatis ab his fertur amabilis,
    Salvatoris honoribus.

Post annos Dominus flumine tingitur
Baptismi, super hunc Spiritus emitet
Columbae specie, coelitus audiunt,
    Quod sit Filius hic Dei !

Joannes, Petrus et Jacob Apostoli,
Aequa dum facies splenduit illius
Ut Sol, verba Patris percipiunt: Adest,
    In quo complacui mihi.

Dum surrexit ovans Christus, ut inclytus
Victor mortis, eum praedicat Angelus
In candore suo pulcher, amabilis,
    Dum saevus pavet inferus.

Ascenso Domino discipuli pie
Mox altare Dei legitime colunt,
Eucharistia tunc incipit in bonum
    Immortale Fidelium.

O fortuna piis mira Fidelibus,
Praesentes ibi sunt jugiter Angeli,
Quando Presbyteri thura litant Deo
In Missae Sacrificio.

Omnes hinc etiam Christicolae solent
Praesentes Domini laudibus addere
Cordis vota sui, cantica vel preces,
Ut mos Ecclesiae sacer.

Praesertim juvenes cernere possumus
Queis virtutis honos, alta vocatio,
In servire Dei munere, quod pie
Templum visere diligent.

Arae cultus enim laetus, amabilis,
Cum nobis ubi sunt Angelici chori,
Hymnis qui placidis Eucharistiam
Adorant venerabilem.

Hinc altare Dei diligit optime
Joannes Medicis, postea Pontifex
Quartus Papa Pius, gratus ut audiat
Vocem laudis ab Angelis.

Et enarrem universa mirabilia tua.

Hic felix valuit Papa Pius sacra
Enarrare dein, quae fidei bono
Tunc Oecumenici Concilii Patres
Tridenti celebraverant.

Est mirabile, quod sanctus Episcopis
Ejus Concilii Spiritus indidit,
Virtutis documen vel fidei decus
Si spectemus amabile.

Cunctis voce Dei nempe Fidelibus
In mentem revocant: quis sit amor Dei
Erga nos homines, tum sapientia,
Majestas quoque Numinis.

Quam dignus Dominus noster honoribus
Hymnis blandisonis, actibus optimis,
Devotis precibus, laudibus, inclyto
Et Missae Sacrificio.

Sanctorum meritis cultus amabilis,
Observanda fides, spes pia, charitas,
Et Confessio tunc Eucharistiae
Paschae tempore sumtio.

Humano generi, crede, perutiles
Sunt eleemosynae, munera pauperi,
Ac oratio pro Regibus omnibus,
Et jejunia saepius.

Mox Decreta ferunt Ecclesiae Patres,
Qui sint in veteri Foedere vel novo
Libri Canonici traditionibus
Clari, Numine conditi.

Scripturasque jubent Dominica die
A praecone legi pro populi bono,
Lux Evangelii clareat omnibus
Auditoribus utilis.

Tridenti Synodus porro docet bene,
Peccatum quid Adae tristis originis,
Humani generis conditio modo,
Sanctae gratia Virginis.

Quid Christi Domini gratia providi,
Libertas hominis, justificatio,
Condignum meritum, gloria Coelitum,
Donum perseverantiae.

Diversi Canones de Beneficiis
Conduntur superis atque minoribus,
Cleri muneribus compatibilibus,
Ac examine Parochi.

Natis alta salus omnibus unica
Fons baptismatis est, qui scelus abluit,
Character fidei, sicut et Ordinis,
Indelebilis illius.

Confirmare valet solus Episcopus,
Signo rite Crucis, Chrismate, Spiritum
Exorat Domini mille Fidelibus,
Tentatis animum pium.

Constat sancta fides Eucharistiae,
Panis sub specie namque realiter
Praesens ipse Dei Filius, ut cibus,
Salvatorque Fidelium.

Declaratus ibi tunc animi dolor,
Et Confessio, seu vera remissio
Peccati varii; quae satisactio,
    Jurisdictio sacra.

Ah, postrema dein utilis Unctio
Infirmis salubris, reliquias enim
Noxae delet, uti Jacob Apostolus
    Scripto Christicolas docet.

Plures servitio Numinis Ordines
Christi lege vigent, Ecclesiae fidem
Mores atque decus, jus Hierarchiae
    Qui curent genialiter.

Quod Sponsalia vel jus Matrimonii
Concernit, Canones, Impedimentaque,
Lex Evangelii serviat omnibus
    Recti norma Fidelibus.

Sic vocem Domini laudis inaudit
Quartus Papa Pius, Concilii sacros
Confirmat Canones, acta perennia
    Enarrans in honoribus.

Domine, dilexi decorem Domus tuae.

In psalmo cecinit David alacriter:
Dilexi decus et sancta Domus tuae
Ornamenta, locum denique gloriae,
In quo Rex habitas Deus!

Paulo post Salomon aedificat Domum
Ejusdem sapiens filius inclytam,
Fundamenta, trabes, tecta vel ostia
Si spectemus in artibus.

In templo Domini magnificentum decus,
Auri splendor, opus marmore, purpura,
Gemmis arca Dei nomine Sanctaque
Sanctorum Cherubim nitent.

Christo zelus erat pro Domini Domo,
Ex hac quando boves expulit ac oves
Flagro funiculi, nam decus illius
Mercatu violaverant.

In zelo pariter Numinis optime
Romae Pontifices, omnis Episcopus,
Curarunt celebres Ecclesiae decus
In pagis et in urbibus.

Quartus sique Pius Papa, Vicarius
Salvatoris agit, clarus honoribus,
Antiquas decorans Ecclesias, item
Multas aedificans novas.

Summus cultor enim Numinis optimi,
Aequa fautor erat maximus Artium,
Romae jam veteri quae nimis ethnico
Florebant bene tempore.

Hic sancto Carolo celsus avunculus
Cardinei Titulos, Archi-Episcopi
Munus contulerat, qui miseris pater
Templis voverat omnia.

Coelorum Domini munere filiae,
Artes ingenuae porro scientiae,
Aeterni decus hinc jugiter augeant,
Ut natura fideliter.

Pulchris ingenuis Artibus anteit
Architectus, opus cuius in omnia
Claret saecula, nam pyramides placent
Heroum monumentaque.

Romae templa nitent, mille palatia,
Virtutis, fidei jugiter indices,
Doctorum varians Artificum labor,
In pulchrum decus, utile.

Sic templum Mariae, quod Michel Angelus
Hujus Pontificis tempore fecerat
E Diocelet' an aedibus et prope
Thermas, est memorabile.

Caelatura, dein Ars statuaria
Nobis per lapides, aeris imagines,
Praeclaro meritos de patria Viros
Praesentant in honoribus;

Quare non celebret nunc statuaria
Sanctos, Ecclesiae qui fuerant decor,
Scriptis mille libris, actibus optimis,
Doctrina, sapientia !

Naturae Pictor jugiter aemulus
Pulchras effigies novit amabiles
Pro nostris oculis delicias, bene
Designare coloribus.

Romam vade, studens lector! ibi vides
Picturas varias, Artificis bonum
Excellentis opus, sive palatia,
Aulas, Basilicas amas.

In primis chorus hic Musicus eminent;
Hymnos dulcisonos, nectareum melos
In laudes Domini, Coelitum quoque
Hic audire vales satis.

Templi cantica sunt Arte Poëtica
Concinnata modis, pro Sacrificio
Missae salvifcae congrua, Vesperis,
Et multis ceremoniis.

Sic qui svave decus diligit in Domo
Praecellente Dei, cernit, amabiles
Artes quinque vigent Ejus honoribus,
Circa Pontificis thronum.

Et locum habitationis gloriae tuae.

Dum claret Dominus de medio rubi,
Qui quamvis nimium flammeus arserit,
Non combustus erat, vult ibi noscere
Moyses, quae nova visio?

Sed dicit Deus huic de medio rubi:
Huc non appropies, o homo, calceos
Verum solve tuis de pedibus modo
Summa cum reverentia;

Nam quo stas, locus hic montis Hœreb Dei,
Felix terra, mihi sancta, recondita
Augustae Mariae Virginis inclytae
Quae mysteria continet.

Septem Roma jugis altaque Civitas
Nobis terra viget sancta Fidelibus,
Prisco jam celebris tempore, tum novo
Post Christum, caput omnium.

Templum Rex Salomon aedificat Deo,
Consecratur idem, mox habitatio
Haec arcae veteris foederis Israel
Est circumdata gloria.

In coelumque manus tum Salomon levat,
Orans: Ergo putem, quod Deus in loco
Isto nunc habitet, si neque Regia
Coeli Te capit optimum?

Ut quondam Solymis jubilus hostiae,
Romae sic hodie cultus amabilis
Salvatoris, opus pacificum Dei
Summis est in honoribus.

Romae jam viguit primitus, antequam
Christus natus erat, religio diis
Cum falsis celebris, cui dominatio
In gentes reliquas fuit.

Heroes habuit magnanimos ea,
Arces et plateas, multa palatia,
Thermas, fana, lares, festa Jovi sacra,
Circos, amphitheatraque.

Nunc autem dominans Metropolis viget
Regni Catholici salvifica fida,
Urbs Romana potens, gloria totius
Orbis per Cathedram Petri.

Praestans ingenuis Artibus eminent,
Claret mille Viris, alta scientia
Et doctrina dein experientia
Quos ornat, vigor indolis.

Musarum studiis hic Philosophia,
Fontes Historiae, Jus, Medicinaque
Explanantur, uti lex Theologiae,
Christi cultus amabilis.

In Romae solio coelica veritas,
Porro summa Dei lumine claritas,
Candor justitiae; Pontificum quia
Majestas sacra, regia.

Omnis Papa suo munere, Sanctitas,
Insigni Titulo gaudet, honoribus
Primatus superis Ecclesiae Dei,
Et claro diademate.

In primis Celebrans is Sacrificium
In templo Domini cum ceremoniis,
Circumdantibus hunc semper Episcopis,
Sacerdotibus undique ;

Quando festa dies, pompa celebrior,
Et sanctam reverens Eucharistiam
Consecrat sociis omnibus Angelis,
Summis claret honoribus.

Hinc sublime decus diligit illius
Quivis eximum, nempe Vicarii
Salvatoris, item clavigeri Petri
Successoris in ordine.

Quis non diligenter, quaeso, Domum Dei,
In qua pax et amor, gloria Numinis,
Cujus laude canunt Angelici choi
Ter Sanctus, nitidissimi ?

Felix Roma, vige, nunc habitatio
Summi Pontificis, praesidium, decus
Orbis Catholici, gloria Coelitum,
Vitae stella Fidelibus !

S. PIUS V.

(Ann. 1566-1572.)

Dilectus Deo et hominibus.

Pius hic a juventute,
Ut oportet, pro salute
    Animae sollicitus;
Bona coeli aspiravit,
Jocum aevi non amavit,
    Etsi forte licitus.

Ei Jesus nam exemplum,
Juvenilis qui in templum
    Semper ivit Domini:
Hinc acceptus fuit Ille,
Aestimabant Eum mille
    Deo charum, homini.

Mirabantur sane isti
Audientes verba Christi,
    Cujus vultus emicat:

Dum amore veritatis,
In honorem Deitatis
Sapienter praedicat.

Regem laudat sempiternum
Deum amat is aeternum
Adorari unice :
Hinc exemplo anteire
Bonum duxit, et adire
Sanctam aedem publice.

Pietatis in decore,
Juventutis suae flore,
Deitate clarior :
Nitet ore speciosus,
Vitae actu glriosus,
Omni die charior.

Michaël hunc Ghislieri
Imitatus, Dei veri
Cultu, hymni publici :
Quatuordecim vix annorum,
Coetum adit monachorum
Ordinis Dominici ;

Nam cupivit praedicare,
Populoque nunciare
Sanctum Evangelium :
Sicut Jesus olim egit,
Duodenos qui elegit
Contra mundi genium.

Legit ille in Scriptura :
O quam pulchra corde pura
Casta generatio ;
Sua claret pietate,
Animique bonitate ;
Utilis oratio !

Inde Coetus ordinati
Alto semper dedicati
Est secutus Regulam :
Ubi vitam Deo charam
Transigebat prope aram,
Angelorum aemulam.

Fert iniqua patienter,
Malum odit apienter,
Placuit aus teritas

Praedicavit plenus zeli
Dominum, qui via coeli,
Vita, sancta veritas.

Fovit artes liberales,
Musas aequa geniales,
Doctor Philosophiae:
Eminebat in doctrina
Naturali, ut divina
Lege Theologiae.

Paulo Quarto Papae charus
Probitate vitae clarus,
Fit dein Episcopus:
Inquisitor Generalis,
Et Romanus Cardinalis.
Dei promptus ad opus.

Sponsae Christi libertatem,
Jus defendens, dignitatem,
Pontifex eligitur:
Deo gratus vitae actis,
In egenos benefactis,
Intime diligitur.

Cujus memoria in benedictione est.

En Tiaram Pius gerit!
In aeterna justus erit
Papa hic memoria;
Nomen ejus radiabit
Donec Viros celebrabit
Inclytos historia.

Catechismus is Romanum
Typis edit Christianum,
Qui nos fide uniat:
Rituale ordinatum,
Et Missale emendatum,
Quod in templo serviat.

Ut oremus Angelorum
More, hymno Beatorum,
Nobis Breviarium:
In quo preces Matutinae,
Laudes, Horae, Vespertinae,
Et in usum varium.

Fidei qui propagandae
Studiosus, observandae
Legis Evangelicae:

Indefessus in agendis,
Juribusque defendendis
Sedis Apostolicae.

Infidelem is Reginam,
Quia legem haec divinam
Laesit, excommunicat :
Vult errores extirpari,
Deum unum adorari,
Pacem orbi praedicat.

Et Selimum, qui Turcarum
Dux, tyrannus variarum
Civitatum fuerat :
Dei magna ope vicit ;
Gratus illi benedicit,
Qui feros domuerat.

Comparata nam ingenti
Classe, fisi summo Enti,
Ut refert historia :
Papa, Reges Christiani
Pugnant hoste cum immanni ;
Crucis en victoria !

Hic triumphus tunc evenit,
Pius coetus dum convenit
Precibus Rosarii :
Dum Sodales invocarunt
Dei opem, exorarunt
Casum adversarii.

Confugerunt Christiani
Spe profecto non inani
Ad Mariam Virginem :
Turcae quando invaserunt
Europam et laeserunt
Ibi rectum ordinem.

Haec adjuvit Christianos
Contra centum mille vanos
Hostes Crucis Domini :
Et pusillus grex effugit
Lupum, agnos qui exsugit ;
Grates Jesu nomini !

Quia mire istud gestum,
Institutum dein Festum
Virginis Rosarii ;

Nam Maria duce ita
Contra Turcas impedita
Spolia Sacrarii.

Ut Rosarum preces, Ave
Angeli de ore svave
Coluit Dominicus :
Sic alumnus ejus coetus ,
Pius Quintus orat laetus
Ave Apostolicus.

Salvatori o confide
Christiane ! viva fide ,
Cultu sanctae Mariae :
Haec enim te adjuvabit
Ut antiquos, prosperabit,
Quia sortes variae.

Ipsa fulget stella maris ,
Liberat nos ab amaris
Saeculi periculis :
Favet omni haec benigna ,
Et ostendit viae signa
Elabendi scopulis.

Similem illum fecit in gloria Sanctorum.

Deus ipse revelavit,
Bona justis quae paravit,
In Sanctorum gloria:
Qui adorant Majestatem,
Jubar Agni, potestatem,
Crucis in memoria.

Coram throno Deitatis,
Loco vere sanctitatis,
Angelorum millia:
Sonant hymni Aulicorum,
Laudes, Amen, Beatorum
Cantica humilia.

Hi fruuntur Christo Duce,
Inter omnes magis luce
Claret Virgo Maria:
Veste Solis quae amicta,
Virginumque benedicta,
Laeta quarum aria.

Splendet aula Beatorum,
Pulchritudo radiorum
E Superni solio:

Status horum immortalis
Non mutatur, dum aequalis
Sors humana folio.

Coeli Regis hi ministri,
Agni Dei, Jesu Christi,
Angelis Dux Michael:
Stolis albis sunt amicti,
In aeternum benedicti,
Tribus aequa Israel.

In antiquo testamento
Jam virtutis documento
Patriarchae emicant:
Adam, Enoch, Noë clari,
Abram, Isaac, Jacob chari,
Dei cultum praedicant.

Nitet Moyses hic perfectus
Legislator, vir dilectus
Deo et hominibus:
Quae sunt Legis, ordinavit,
Deos falsos amandavit
A Judaeis finibus.

Laus Davidis, et praeconis
Sapientis Salomonis,
Nobis in memoria:
Sic Elias, Ezechias,
Daniel et Nehemias,
Fulgent in historia.

Magis adhuc Christo nato,
Dei cultu explicato,
Sancta fides claret:
Dum Salvator in hoc mundo,
Liberator a profundo
Coelicus apparuit.

Primi namque Christiani
Cura servant non inani
Verba Apostolica:
Pleni omnes charitate,
Sunt exemplo pietate,
Vita Evangelica.

Veritatis hi Amici!
Sed exurgunt inimici
Christianae fidei:

Persequuntur omnem bonum,
Mox augustum aequa thronum
Everterunt athei.

Est secutus quidem planetus,
Chorus subit eja sanctus
Pro Deo martyrium:
Sed adivit coelos idem,
Dum tyranni nihil pridem
Sunt, abusu virium.

Aliique Confessores,
Papae, Reges, bonos mores
Diligunt, Episcopi:
Sacerdotes et Abbates
Probe vivunt, et Magnates,
Succurrentes inopi.

Inter Sanctos hinc relati,
Deum laudant modo grati,
Cum bonis aequalibus:
Simili cum vita praestat
Pius Papa Quintus, extat
In sacris annalibus.

Legenda
SANCTI PII QUINTI
Pontificis Maximi
Ordinis Praedicatorum Alumni,
veniente
Tertio ejus Saeculari Festo
Anno 1872.

Ex Breviario Romano Die 5. Maji desumpta.

Pius in oppido Insubriae, quod Boschum vocant, natus, sed e Bononia oriundus ex nobili Ghisleriorum familia, cum quatuordecim esset annorum, Ordinem Praedicatorum ingressus est.

Erat in eo admirabilis patientia,
profunda humilitas,
summa vitae austeritas,
continuum orationis studium,
et regularis observantiae
ac divini honoris ardentissimus zelus.

Philosophiae vero ac Theologiae incumbens, adeo in iis excelluit, ut illas docendi munus magna cum laude per multos annos exercuerit. Sacras conciones pluribus in locis cum ingenti auditorum fructu habuit. Inquisitoris officium inviolabili animi fortitudine diu sustinuit, multasque civitates, non sine vitae discriminé, ab haeresi tunc grassante immunes servavit.

A Paulo Quarto, cui ob eximias virtutes charissimus erat, ad Nepesinum et Sutrinum Episcopatum promotus, et post biennium inter Romanae Ecclesiae Presbyteros Cardinales adscriptus fuit. Tum ad Ecclesiam Montis Regalis in Subalpinis a Pio Quarto translatus, cum plures in eamabusus irrepsisse cognovisset, totam Dioecesim lustravit, rebusque compositis Roman reversus, gravissimis expediendis negotiis applicatus, quod justum erat, Apostolica libertate et constantia decernebat.

Mortuo autem Pio, praeter omnium expectationem electus Pontifex, nihil in vitae ratione, excepto exteriori habitu immutavit.

Fuit in eo Religionis propagandae perpetuum studium,
in Ecclesiastica disciplina restituenda
indefessus labor,
in extirpandis erroribus
assidua vigilantia,
in sublevandis egentium necessitatibus
indeficiens beneficentia,
in Sedis Apostolicae juribus vindicandis
robur invictum.

Selimum Turcarum tyrannum, multis elatum victoriis, ingenti comparata classe, ad Echinadas insulas non tam armis, quam fusis ad Deum precibus devicit. Quam victoriam ea ipsa hora, qua obtenta fuit, Deo revelante, cognovit, suisque familiaribus indicavit.

Dum vero novam in ipsos Turcas expeditionem moliretur, in gravem morbum incidit, et acerbissimis doloribus patientissime toleratis

ad extrema deveniens,
cum Sacraenta de more suscepisset,
animam Deo placidissime reddidit,
anno millesimo quingentesimo
septuagesimo secundo.

aetatis sua sexagesimo octavo,
cum sedisset annos sex, menses tres,
dies viginti quatuor. Corpus ejus in
Basilica, sanctae Mariae ad Praesepe
summa Fidelium veneratione colitur, multis
a Deo ejus intercessione patratis miraculis.
Quibus rite probatis, a Clemente
Undecimo Pontifice Maximo Sanctorum
numero adscriptus est.

PIUS VI.

(Ann. 1775 — 1799.)

Invocavit Dominum Omnipotentem.

At teneris annis Pius invocat Omnipotentem,
Hinc illum nunquam gratia deseruit.
Ortus Cesena nomen tulit ipse Joannes
Angelus, a Braschi flos Comitum juvenis.
Annos viginti natus, Musis et amicus,
Evasit Doctor Juris honore nitens.
Mox in amore Dei, virtutis cultor amoenae
Incubbit studiis ille Theologiae.
Aulicus effectus sensim Papae Benedicti,
Thesauri custos Pontificis camera.
Postea Cardinei Titulo juste decoratus
Officii meritis, utilitate sua.
Ingenuus, pulcher vultu, sincerus, amatus,
Eloquio praestans, atque scientificus.

Non igitur mirum, si dotibus his celebratus
Eligitur sanctae mox Caput Ecclesiae.
Sacratus Princeps curat patrimonia Petri,
Leges, atque bonum, justitiae studio.
Ut simul ornatum Romae clarae, decus Urbis
Augeat, artifices eximios adhibet.
Museoque Pio-Clementino celebrato
Obtinuit celsum nomen in orbe nitens.
Hujus Pontificis praeclaros quis valet actus
Collaudare satis versibus aut modulis?
Historia clarent ejus merito benefacta,
Ecclesiae sanctae Catholicae studium.

Verum quid sancti non aversatur iniquus
Ah, Genius mundi, deliciis inhians?
Libertatis amans propriae, fidei nimis osor
Catholicis nobis vincula saeva parat.
Credit, quod sit ei soli sapientia, virtus,
Cultores fidei quod nihil efficiant.
Ecclesiae leges non aestimat ille superbus,
Lux vere mundi non fuit orta, putat.
Blasphemare solet Dominum, qui conditor aevi
Omnia produxit coelitus e nihilo.
Quid Christi cultor contra pravos agit? orat,
Invocat Excelsum, qui potis auxilio.

Audi, saeve Geni ! quae pro nobis tibi dicit
Ecclesiae custos, omnipotens Dominus :
Tu mundi sapiens tibi forte videris, honestus
Et nescis, hominis quae sit origo, Dei ?
Quis posuit terrae bene fundamenta ? profunda
Quis maris intravit, quatenus ambulet hic ?
Per quam porro viam lux spargitur ? utilis aestus
Vis super hanc terram quomodo dividitur ?
Pulvis item nostro quando fundatus in orbe ?
Gramineo quare cespite manat odor ?
Sol fugit, et removent subeuntia nubila coelum,
Et gravis effusis decidit imber aquis.

Temporis alte Geni ! vehementi quis dedit imbri
Cursum ? quis tonitru nube sonare facit ?
Cur pluit inque locis illis, habitans ubi nullus ?
Quis genuit stillas roris , item glaciem ?
Ordinis aerii nosti forsitan rationem ?
Fulgura num mittes, et cito diffugient ?
Num poteris stellas conjungere tu radiantes,
Navita quas Hyades Grajus ab imbre vocat ?
Arcturi gyrum quis dissipat, et rutilantem
Luciferum quisnam surgere mane jubet ?
An reges terrae facient dormire superni
Concentum coeli jugiter eximium ?

Quis volucres nutrit, quando sunt esurientes
Corvus item pulli, nec cibus ullus eis?
Num virtute tua velox plumescit, et alas
Expandit, curvis unguibus accipiter?
Tu praebebis equo robur, circumdabis ejus
Hinnitum collo, qui phaleris docilis?
En aquilam fugiunt penna trepidante columbae,
Solis amat radios alituum domina.
Omnia disposuit Rector coeli sapienter,
In bonitate sua providus, omnipotens.
Hic regit immensi fulgentia sidera coeli,
Dum mortalis homo pulvis et umbra viat.

Attamen inconstans homo judicat Omnipotentem
Filius en Patri denegat obsequium.
Ignoratque Dei majestatem, decus Altii,
Saepius et princeps, qui sedet in solio.
Innumeri sunt in regni ditione Potentes,
Non credunt, quod eis altior Omnipotens.
Naturae scrutans vivit nimis insipienter,
Quando creaturas diligit ob speciem;
Hunc autem non vult agnoscere, qui speciei
Auctor, Coelituum gloria summa, decus.
Crede, Geni mundi! Domino, qui cuncta creavit,
Conservat, salvat, dirigit Omnipotens.

In oppugnando hostes circumstantes
undique.

Persequitur justum jam Cain immitis Abelem
In quo spes generis visa perire pii.
Sic Esau fratrem Jacobum jugiter odit,
Hispidus et rufus persecutur placidum.
Multis inquisit Joseph Aegyptius olim
Natura praestans, ingenio docili.
Vituperant Jobum venientes ejus amici,
Justitia vitae nemo cui similis.
Electum populum Pharao minime toleravit,
Nec sivit Moysen sacrificare Deo.
Veridicus Samuel habuit multos inimicos,
Imperium renovans jure Propheta Dei.
Saul vatem David oculis non spectat amicis,
Qui Jonathae junctus cordis amicitia.
It Golias contra citharae fundaeque peritum,
Exiguoque gigas ictus ab hoste cadit.
Elias semet defendere debuit igne,
Pascitur a corvis Legis amans Domini.
Jeremias propter sermones carcere vinctus,
Quos habuit coram principibus populi.

Insignes pueri Sidrach, Misach, Abdenagoque
Orarant, nec eis ignis ibi nocuit.
In foveam Daniel projectus ad ora leonum,
Sed mirabiliter prodit in columis.
Ingratos Jonas fugit cives Ninivitas,
Jejunosque Deo conciliavit eos.
Tunc Eleazarus est, qui manducare recusat
Porcinas carnes, historia celebris.
Sic Machabaeorum fortissima proelia fratrum
Heroum clarent; Antiochus periit.
Ultimus et Vatum, sanctus Baptista Joannes,
Praecursor Domini martyrium subiit.

Vix natus Jesus, Herodes insidiatur
In Bethlem cunctis innocuis pueris.
Passus erat mundi Salvator, Paschatis Agnus,
Cum socius mensae falsus amicus ei;
Furca thronus, diadema vepres, absynthia nectar,
Sceptrum canna, crux purpura, latro comes.
Petrus Apostolicus Princeps Paulusque necantur,
Qui benefactores, lux, decus orbis erant.
Martyres effecti plerique Nerone tyranno,
Hic periit; Sanctis gloria, laus et honor.
Ecclesiae Christi per saecula sunt inimici,
Unde ferox odium, causa fides, pietas?

O pietas, Christique fides, num causa malorum
Vos estis? Minime, sed levitas hominum.
Vos colimus semper veluti coelestia dona,
Quae Christus nobis attulit e superis.
In mala converti sanctissima, vituperari
Possunt, exemplo flos et aranea sit.
Muscis insidians croceo de flore venenum
Sugit aranea; apis mel studiosa, thymos.
Fabula narratur: Supra rivum lupus, agnus
Infra stat mitis, dicitur atque reus.
Hostes Ecclesiae pariter nolunt tolerare
Mites, insignes a pietate viros.

Talis erat vere Sextus Pius ingeniosus,
Cui summus coeli religionis honor.
Artibus ingenuis addictus semper amoenis,
Musarumque choris, fautor amicus eis.
Culturae civilis amans, humanus, in aulis
Aestimium meruit, corda sui populi.
Cum tamen is fuerit praesentans Catholicismi,
Et sanctae custos depositi fidei;
Undique circumstant hostes illum, pietatis
Ex odio, sacrae Sedis Apostolicae.
Insurgunt contra petram, quae firmiter omnem
Insultum tanto tempore sustinuit.

Historiae serie Josephi gesta Secundi
Scripta legis valde noxia Catholicis.
Dum civilis ei regni suprema potestas,
Hostilis fuerat juribus Ecclesiae.
Imperii sceptrum, gladium super omnia servans,
Ad patriae leges, vota ministerii ;
Primatum Romae minus aestimat, et reverendas
Pontificis claves, salvificum calicem.
Ergo reformatum nunc Austriacas ditiones
Josephum viset Papa senex placidus.
Advenit summo celebratus honore Viennae,
Hic tamen effecit nil Vir Apostolicus.

Acta dein Synodi celebratae Pistoriensis
Noxia Romanae legibus Ecclesiae.
Hetruriae coetus Praelatorum Leopoldi
Toscani votis annuit Archiducis.
Congressum pariter vidit Germania Cleri,
Emseni Papae jus ubi diminuunt.
Talibus adjunctis quid ei restat faciendum,
Qui regit immensum Pastor ovile Dei ?
In causa justa Pius invocat Omnipotentem,
Atque malum vicit praesidio Domini ;
Spiritus en sanctus nam cunctis ecce diebus
Praeses item custos Ecclesiae vigilat.

Ante tempus finis vitae sua, et saeculi.

Ter sex post Christum labuntur saecula, finem
    Num simul accepit protinus omne malum?
Nequaquam; potius revolutio Gallica saeva
    Incoepit, rigidi Martis opus nocuum.
Namque Parisiadae confiscarunt Bona primum
    Ecclesiae sanctae, lege sua populi;
Mille dein Monachos privarunt religiosis
    Aedibus et numis, ac animi requie.
Congressus votis ut Praelati, Parochique
    Constituantur, ii praecipiunt pariter.
Legibus his etiam rex assentire coactus,
    Urbis item regni pacis amans stabilis.
Papa Pius tamen his minime consenserat actis
    Catholicae custos providus Ecclesiae;
Hinc combusta fuit praesens illius imago
    A libertatis plebe Parisiaca.
Dum Jacobinis odiosi Religiosi,
    Hi passi varias insidias ab eis.
Virgineus coetus sacratus per tria Vota
    Debuerat multis e domibus fugere.

Friancigenae princeps populosa Lutetia gentis
Exerit immensum clara sub astra caput.
Conveniunt in ea rationis lumine ducti,
Ac odio pleni Catholicae fidei.
Postquam Conventus votis Respublica Gallis
Proclamata fuit, desiit ordo simul.
De patria Christi propulsant religionem,
Festa Calendarum, porro diem Domini.
Justitiae vario cursu, vi legis iniquae
Mille sacerdotes martyrium subeunt.
Post aram sequitur thronus, hinc Ludovicus eandem
Expertus sortem carceris atque necis.

Gallia per bellum dum numis esset egena,
Constituit praedas Italiae facere.
Ansa datur, quoniam se junxit Papa catervis
Austriacis contra Napoleonis opes.
Postquam nimirum Respublica consociata
Cisalpina fuit, finibus Italiae;
Invadit patrimonia Petri Gallicus hostis,
Et Lauretanae Sacra Domus spoliat.
Mittitur hinc Mariae solemnis imago trophyaeum
Parisios, charis cum reliquis spoliis.
Papa suas cessit ditiones, Avenionem,
Romanam, Ferri, pacis amore dein.

Gallorum turmae veniunt, Respublica Romae
Proclamatur ibi concilio populi.
Captivum faciunt, octoginta licet esset
Annorum, summo munere conspicuum.
E Roma ducunt, per tres mensesque Sienae
In claustro servant moribus angelicum.
Tum caput Ecclesiae Florentia vidit, honore
Prosequitur coeli clavibus eximum.
Hostes illius minime dum cernere gaudent
Aestimum populi, quo Pius hic fruatur;
Iude Valentinam caute perductus in arcem,
In qua post annum mortuus exilio.

Augusti mensis fuerat vigesima nona,
Baptistaeque dies inclyta martyrio.
Papa Pius Sextus dictus fuit ante Joannes
Angelus a Braschi, munere praeco Dei.
Eximum quodsi spectemus nomen et omen,
Illum delectum cernimus a Superis;
Nuntius ut fiat Domini, vitae ratione
Sublimi, vates egregius, patiens.
In finem vitae constans radiat, quia laudem
Non bene qui coepit, sed bene finit, habet.
Anni praetereunt, Dominus sed permanet unus,
A quo percepit munera Coelituum.

Vaticinatus erat Malachias, quod Pius iste
Exilio moriens ut Vir Apostolicus.
Et vere nituit zelo, pietate serena,
In Cathedra Petri Pontificum Senior;
Sicut Gregorius laudatus Septimus, aequa
Dilexit verum, justitiamque, bonum.
Dum morti vicinus, ait: Meus est dolor ingens
Corporis, at multo saevior hic animi;
Cardineus siquidem Coetus dispersus in orbe,
Praelati moerent, Ecclesiaeque Duces.
Roma, meus populus charissimus Urbis, acerba
Nunc tolerat belli damna, vel exitium.

Anne fuit mundus, ter sex dum saecula Christi
Finiit, ex odio prosperior fidei?
Martyrium multi cives subiere fideles,
Nec fortunati sorte fuere Duces.
Per quod quis peccat, per idem punitur et idem,
Qui laesit justos, ipse dein periit.
Civilis cultura nihil sine religione,
Absque fide sancta vapulat imperium.
Regna dein surgunt felicia, lux ubi Christi,
Cultus divinus claruit, et pietas.
Pace vigente diu solers industria floret,
Artes ingenuae proficiunt, studia.

Testimonium praebuit in conspectu Domini,
et Christi.

Nomine baptismi Braschi Comes iste Joannes,
Papa Pius Sextus postea conspicuus.
Praecursor Christi, vates, Baptista Joannes
Conspectu Domini testis amicus ait:
Filius ecce Dei, paschalis coelicus Agnus,
Peccatum tollit, mundus adoret eum!
Dum baptizatur Jesus, sanctusque columbae
In specie super hunc Spiritus enituit;
Vox audita Patris: Meus hic est Filius, in quo
Complacui mihi, nunc audiat omnis eum!
Transque figuratus Salvator, teste Joanne,
Qui sublimis erat scriptor Evangelii.
Sicut sol facies resplenduit ejus, et alba
Sicut nix vestis facta fuit Domini.
Mira videre licet, clarent Moyses et Elias,
Divino Christi colloquio fruiti.
Esse bonum, dicunt, hic esse, decore beati
Lumine gaudentes discipuli Domini.
Vox de nube venit: Meus est charissimus, audi,
Filius hic, in eo nam mihi complacui.

Praeclarus testis verae Christi Deitatis
In primis Petrus ductor Apostolicus.
Nam cum discipulos Jesus interrogat: Illum
Quem dicunt homines? Illico Petrus ait:
Tu Dominus noster, coelorum gloria, vivi
Filius ipse Dei, Christus, amata salus!
Christus ad haec coeli claves solemniter illi
Praebuit, ornatum Principis Ecclesiae.
Virtutem Jesu profitetur Epistola porro,
Quam scripsit Petrus Christicolis aliis;
Narrat eis etenim, majestas, gloria, qualis
Lux in conspectu claruerit Domini.

Vis, ut adhuc plures referam testes Deitatis,
Virtutis Christi, salvificae fidei.
Coetus Apostolicus totus celebravit eundem,
Qui nunc ad dextram Patris honore sedet.
Tum sancti Patres laudarunt Omnipotentem,
Qui rerum sapiens Conditor, ac hominum.
Martyrium subeunt pro religione sacrata
Innumeri, virtus omnibus unde fuit?
Ut praedixerunt vates, miracula fiunt
In decus Ecclesiae Catholicae varia.
Sanctorum cultu Confessores celebrati,
Virgineusque chorus cantica laeta canit.

In cuius, quaero, laudes haec omnia cedunt,
Divinus cultus, gaudia, festa dies?
In Domini nostri Jesu Christi speciale
Laudem, nam summo dignus honore Deus.
Ante pias urbes, pagos, per strata viarum,
Crux vel imago Dei, Virginis aut statua.
Ecclesiaeque locis in cunctis aedificatae
A populo, Christi servitio fidei.
Solemnem cultum Domini festique diebus
Rite suis horis Presbyteri celebrant.
Organa laeta sonant, populus bene concinit hymnos
In laudem Christi, Virginis et Mariae.

Praecipue Romae cultus solemnis habetur,
Nam locus hic princeps Catholicae fidei.
Summi Pontifices divina luce renident,
Fungentes coeli munere salvifico.
In Cathedra Petro succedunt, qui fuit alte
Confessus Christum primus in Ecclesia.
Coetus Apostolicus per totum claruit orbem,
Jam successor huic omnis Episcopus est;
Dextra pedum gerit, ex humeris nova purpura pendens
Defluit, et lato syrmate verrit humum;
Annulus in digitos fideique inducitur obses,
Cingit honoratas infula sacra comas.

Haec ideo celebro, quia testificatio verae
Sunt nostrae fidei, qua Dominum colimus.
Et dum Roma caput mundi, decus Ecclesiaeque,
Non mirum, quodsi cultus ibi radians.
Artes ingenuae celsis adhibentur in Urbis
Aedibus et villis, omnibus ecclesiis.
Architecturam cernis, Romae decus amplae,
Sive demos spectas, atria, basilicas.
Sculpturae varias formas in marmore duro
Observare vales, aere, dein ebore.
Effigies, quas pingendi clarissimus arte
Perfecit, Romae conspicuae pariter.

Musica blanda fori, cygnea mele, sacer hymnus
In templis, laetos efficiunt animos.
Docta Poësis ibi placet, ut sapientia, virtus,
Musarum studium, nobilis artis opus.
Museumque Pio-Clementinum celebratur,
Praecellens hujus Pontificis meritis.
Sic in conspectu Domini, Christi Pius omni
Tempore versatus continuis precibus;
Vel patiens, dum persequitur genius malus aevi
Custodem sanctae Catholicae fidei;
Vel studiis operam navans, virtutis amicus,
Fautor item pulchris artibus ingenuis.

PIUS VIII.

(Ann. 1800--1823.)

Altaria tua destruxerunt.

Dum Cardinalis nomine Barnabas
Chiaramonti, Praesul ab Imola,
Petri thronum concendit altum,
Papa Pius voluit vocari.

Velut secunda Paulus Apostolus
Timotheo jam scripsit Epistola:
Juste, pie desiderantes
Vivere, quod patientur omnes;

Primo secutum Pontifici Pio,
Qui gloriose martyrium dein
Subivit insons ex amore
Salvificae fidei Superni.

Pius secundus, qui Salomon sui
Aevivocatus, dives honoribus,
Legatus aulae, tum Poeta,
Historicus celeber nitescit.

Sororis ejus postea filio,
Collegii tunc Cardinei viro
Clarissimo Romae coronam,
Tergeminum diadema tradunt.

Solemne Quartus Concilium Pius
Coepsum Tridenti finiit optime,
Dilexit ut David decorem
Ecce domus Domini sacratae.

In orbe Quintus mox Pius inclytus
Evasit, omnes quando Rosarii
Cultor Mariae vicit hostes
Ottomanos, Crucis in triumpho.

Conantur hostes innumeri Pio
Regnante Sexto, Catholicae nimis
Ecclesiae sanctae nocere,
Sed nihil efficiunt maligni.

Succedit illi Septimus en Pius,
Zelatur orans alter ut Elias,
Quum dereliquerunt Supernum,
Ut Domini domus enitescat.

Vates Elias ingemuit prius,
Israelitae quando nefarii
Altare destruxere templi,
In pietate sua profecto :

Zelo repletus pro Domino Deo,
Multis diebus, noctibus ambulo
Propter malignos usque montem
Horeb, ab hostibus exul actus !

Oravit aequa Septimus hic Pius
Amore flagrans in Dominum Deum,
Ecclesiae custos, videndo
Catholicae fidei tot hostes ;

Ut Christianis restituat Deus
Desideratum pacis amabilis
Bonum, quoad vitam, decorem
Quo citius domuum sacrarum.

In Gallia nam cum revolutio
Civilis esset Parisiis, item
Provinciae chara quiete
Perfruitae minime fuissent;

Templo nocebant saepius impiis
Conatibus, vel casibus asperis,
Quod dissolutum debuerunt
Catholici renovare posthac.

Cum nempe Christi sit Sacrificium
Missae supremum salvificum bonum,
Quod nos beatos reddit omnes,
Christicolae venerantur illud.

Pergrata nobis Eucharistia,
Nam mille praestans est animae cibus
Fidelibus, pignus salutis,
Panis amabilis Angelorum.

Cum Christus ergo Filius en Dei
In aede sacra sit venerabili,
Nos hunc adoramus fideles,
Coelituum decus aeviternum.

Prophetas tuos occiderunt gladio.

Aeterna Jesus est sapientia
Patris, suavis gloria Coelitum,
Mundi Redemtor, quem Prophetae
Ingenui bene nuntiarunt.

Isti videntes et populi Duces
Dicti fuerunt spiritualiter,
Postquam videbant, quod per aeva
Mille viros aliquos latebat,

Vidit futurum coelitus Abraham,
Ut Christus inquit, Dominicum diem,
Gavisus exultavit ille
Cum reliquis Patribus beate.

Moyses Prophetam, qui similis sibi,
Promisit altum fratribus Israël,
Virtute Messiam, Duce mque
Prodigiis Deitate clarum.

Rex David orans carmina concinit,
Propheta summi Numinis inclytus,
Ut pastor et fundae peritus,
Jessiades cythara decorus.

Surrexit ignis tunc facula quasi
Ardens Elias, spiritus illius
In Elisaeum venit aequa
Ejus amicitia fruentem.

Sic est Isaiae perspicuum nitens
Volumen, in quo panditur Israēl
Et gentium sors, ut putetur
Illud Evangelium Joannis.

Prophetat aequa Jeremias, Dei
Jussu futurum Jerusalem malum,
Nectit quadruplex alphabetum
Versibus en variis in hymno.

Sunt visiones Ezechiel nimis
Altae, supremi Numinis et throni
Mysteriis, Christique plenae,
Fata sui populi notantes.

Idola Belis cum Daniel fugit,
Projectus insonis in foveam fuit
Ad ora damnatus leonum,
Prodiit incolumis sed inde.

Sic praefigurat naufragio suo
Jonas sepulchrum, quod colimus pie
Christi, Redemptoris triumphum,
Gloria cuius ibi coruscans.

Et pastor Amos rusticus explicat
Delicta Judae magna, famem, sitim
Verbi Dei tunc audiendi,
Dum minime fuerint Prophetae.

Aggaeus autem magnificum Dei
Solemne templum Jerusalem videt,
Desideratum porro Christum
Gentibus et populo venire.

Propheta scripto Zacharias notat,
Regem sedentem quomodo viderat,
Qui pauper et Salvator, usus
Inter Hosanna vians asello.

Vates serene viderat Habacuc
Christi triumphos, in Cruce qui fuit,
Hinc mysticus, gaudebo, dicit,
In Domino radiante Jesu.

Joel celebrat lumine Spiritum
Sanctum micantem, qui super inclyto
Coenaculo Christi Sionis
Discipulos docuit superna.

Per Malachiam mira vocatio
Jam gentis omnis, Sacrificatio
Ubique per mundum sequenda,
Hostia coelica nuntiatur.

Postquam secutus Foederis ultimus
Propheta, celso consilio Dei,
Baptista nimirum Joannes,
Hic quoque martyrium subivit.

Herodiadis, cernite, filiae
Caput Beati traditur impiae.
Convivio dum considebant ;
Sic gladio perit hic Propheta !

Et quaerunt animam meam, ut auferant
eam.

Dum sanctitatis flos, sapientia,
Virtus in orbem venit amabilis,
Mundi Redemptor, Dux salutis,
Et Medicus, Pater, Advocatus;

Huic infideles non minus, ut prius
Cunctis Prophetis insidias struunt,
Sed vicit hostes hic averni,
Cui super omnia jus, potestas.

Curavit omnes corpore lanquidos,
Malos fugavit Numine spiritus,
Coecisque visum, sanitatem
Restituit variis egenis.

Salvator actis ut populo bene
Fecit, Magister Discipulos quoque,
Apostolos, et Phariseos
Jussa Dei Patris edocebat.

Hostes sed ejus cernere non amant
Lucem supernam, justitiam Dei,
Miranda per Christum patrata,
Solis Evangelii nitorem.

Sunt sicut aeger mente, phreneticus,
Contra peritum qui medicum suum
Insurgit, illum saepe laedens,
Maxima cui benefacta debet.

Vitam rebelles illius auferunt,
Qui Rex eorum, doctor amabilis,
Salvator aevi, Nazarenus,
Filius atque Dei praealti.

Sicut Magister discipuli dein
Sunt multa passi per tria saecula,
Dum publice nondum valebant
Sensa fidelia confiteri.

De Christianis en Stephanus videt
Primus coronam martirii, decus,
Levita Christi ter beatus,
Angelicus cui vultus insons.

Herodis astu divus Apostolus
Jacobus orans martyrium subit,
Omnes canebant jam triumphum,
Discipulis Solyma fugatis.

Incarceratur Petrus Apostolus;
Infernus ut non praevaleat, cui
Claves dedit coeli Redemtor,
Ecclesiae regimen Beato.

Pro pace flunt assiduae preces;
Lumen refulgens, Angelus astitit,
Hic excitat Petrum, caduntque
Istius a manibus catenae.

Orant Fideles; liberat Angelus
Ecclesiae de carcere Principem,
Herodis autem mors secuta
Pessima, vermibus interivit.

Perinde Summi Pontifices mala
Passi fuerunt, Ecclesiae Duces,
Quos Christus Auctor gratiarum
Protegit et juvat in supernis.

Multas acerbas Septimus et Pius
Expertus horas, ut reliqui boni
Perferre sortem debuerunt,
Quam tribuit Deus et Prophetis.

Ortus Cesena nobilis hic Comes
Chiaramonti, qua juvenis bonus
In Ordinem mox Benedicti
Intrat, ubi studiis vacabit.

Romae Professor tum Theologiae
Felix amorem Pontificis Pii
Sexti lucratus, Tivolensis
Factus Episcopus, Imolaeque.

Electus alter Paulus Apostolus
Portare Christi nomen ad exterias
Provincias, perpessus ille
Infima consilio Superni.

Aeternus autem tempore congruo
Qui novit omni suppetias dare,
Protexit alte gloriosum
Pontificem Superis amatum.

**Et ait Dominus: Vade, et revertere
in viam tuam.**

Vates Elias pertulerat satis
Injuriarum, tunc patientia
Illum, velut Jobum celebrem,
Deseruit, petiitque mortem.

Orans in nmbra juniperi dein
Obdormit, illi mox tulit Angelus
Panem, comedit, roboratus
Ulterius celer ambulavit.

En usque montem venit Horeb Dei,
Zelatus actu pro Domino Deo,
Quem dereliquerunt maligni,
Dum gladio perimunt Prophetas.

Audivit Altum: Vade revertere
Via probata consilio meo
Nunc in Damascum, principesque
Unge duos, simul Eliseum!

Celsi voluntas Numinis et Magis
Ostenditur per Sidus et Angelum,
In Bethlehem dum quaeasierunt
Hi Dominum, genitumque Regem.

Quae sit voluntas porro Dei Patris
Superna, Joseph sponsus amabilis,
Sanctae Mariae tutor, aequa
Audiit admonitus per Altum.

Dum Saulus olim persequitur pios
Christi Fideles, lux super hunc venit
Coelestis, audit; Saule, quid me
Persequeris Dominum per urbes?

Jesus ego sum, surge fideliter,
In civitatem vade, tibi dein
Dicent, quid et te Christianum
Semper oporteat aemulari!

Audivit aequa Septimus hic Pius,
Quae sit voluntas Numinis, ipsius
Permissio, parebat, ivit,
Quo Dominus Deus evocavit.

O altitudo, plena scientia
Dei, potestas, et sapientia;
Quis comprehendit Sempiternum
Consilarius ejus unquam?

Amara valde conspicui Viri
Per tanta pridem saecula sustinent;
Num fata ludunt hic iniqua?
Omnia consilium Superni!

Multos per annos Job tolerat mala,
In fine postquam sustinuit probam,
Praestans ut argentum per ignem,
Is benedicitur a Creante.

Dein Elias historia nitens,
Victor in curru fulgidus ignes
Ingressus aedes Angelorum,
Qui fuerat mala passus olim.

Sic finis hujus Pontificis Pii
Laetus triumpho salvifica rei
Evasit, orbis dum serena
Pace frui valuit per annos.

Paucis in hymnis non valeo modo
Res universas, historicus velut
    Scriptor, celebratas referre,
    Sufficiet breviter notasse:

Summos quod omnes Pontifices juvet
Regina coeli, namque Vicarii
    Sunt hi Redemptoris, beati
    Totius Ecclesiae Magistri.

Haec Christianis subvenit omnibus,
In rebus atris auxilio suo
    Divina Mater gratiarum,
    Regibus et populis Patrona.

Adversitates Ecclesiae Dei,
Provinciarum perniciem, mala,
    Noxae reatum praecavere
    Diligit exime Maria.

Istius almo praesidio Pius
In mense Majo, pace novissima
    Facta, dein Romam reversus,
    Ecclesiae subito triumpho.

PIUS VIII.

(Anno 1829.)

Deus homini bono in conspectu suo.

Fit Papa Castiglioni de Cardinalibus,
In nostris Viri boni cui laus annalibus,
Ut tales Malachias eum praedixerat;
Et vere coeli vias Pius dilexerat.

Supernus intuetur cor nostrum Dominus,
Nam omnia tuetur ut praesens cominus.
In ejus qui conspectu bonus, amabilis,
Et hominum respectu est dignus humilis.

Qui boni, diliguntur ab omni homine,
Ad munus eliguntur felici nomine;
Ingenui sunt grati choris Angelicis,
Libellis celebrati in Evangelicis.

In nocte Jesu nati Excelsi gloria,
Honores nuntiati, Dei memoria ;
Superna Angelorum videtur acies,
De gaudio pastorum jucunda facies.

In terra moderatis jam pax hominibus
En bonae voluntatis, affectu lenibus ;
Nam pacis Auctor bonus dein apparuit,
Coelestis cuius thronus aeternum claruit.

Perfecte modo scimus, cur sensus homini ;
Ut probi semper simus conspectu domini.

In sola nam virtute humana dignitas,
Dum procul a salute caduca vanitas.

Habenda in divinis haec observantia :
Objectum, qualis finis, et circumstantia.

Hinc opus, lector bone ! eo perfectius,
Quo nos in actione sentimus rectius.

Quo animi virtute est homo clarior
A sua juventute, Aeterno charior.
In regno Dei quales nos operarii,
Franciscus inquit, tales sumus, non alii.

Virtutes inter almas praecellit charitas,
Triumphi tenet palmas divina veritas ;
Qui osor est Superni, vitaeque proximi,
De faucibus averni num valet eximi ?

Scripturae verba scitis, vivebat epulo
In pauperes immritis, non dico nebulo ;
Mox vapulat inferno, horrenda visio,
Dum Lazarus superno fruens elysio.

Si linguis Angelorum loquar, Apostolus
Ajebat, proximorum si non benevolus
Adjutor et amicus, nil mihi proderit,
Dei sum inimicus, cum pravos oderit.

Ut sonans aes effectus, quod tinnet, cymbalum,
Nec Superis dilectus affectum ob malum ;
Si noscam ut Propheta poli mysteria,
Scientiaque laeta, miranda, seria ;

Si fides mihi Vatis, ut montes transferam,
Defectu charitatis nil gratum offeram.
Fidelis claret vita, cum spe, jejunio,
Sed amor margarita, coelestis unio.

Dum rogat unus Christum, quid boni voveat,
Audire debes istum, quid huic respondeat:

Est solus Deus bonus, perfectus, providus,
Sublimis ejus thronus in coelo fulgidus.

Oportet aemulari virtutes illius,
Ut possis nominari tu bonus Filius,
Pius ne falso sum dicas fors testimonium,
Cum te Aeterno dicas meres praeconium,

Cum haec a juventute servaret placitus,
Pro animae salute nimis sollicitus;
Dilexerat Salvator hunc valde dominus,
Virtutis nam amator, bonisque cominus.

In mundo quidem mali, sed providentia
Et tales sinit ali ut Dei entia;
Nam bonitas immensa favoris illius,
De universi mensa non exsors filius.

Tibique dum libertas, o bonum eligas,
A malo te avertas, et Numen diligas;
Sic aevi paradiso gaudebis laureo,
Tunc Agno Dei viso beatus aureo.

Dedit sapientiam et scientiam.

Profecto ipse gaudes ad sapientiae
Et Salomonis laudes, jubar scientiae.

Et merito, nam ille potens in opere,
Suo praeivit mille peritis tempore.

Amavit Salomonem Deus pacificum,
Spectabilem praeconem, fori causidicum,
Qui Gabaon altare et tabernaculum
Invisit, immolare jussitque populum.

Hic coeli Moderator ei per somnium
Apparuit, Creator qui rerum omnium.

Quod vis, ait eidem, a Me nunc postula !
Fautor i dixit idem haec mente credula :

Fecisti cum Davide misericordiam,
Qui fovit pia fide regni concordiam
Dedisti super thronum sedentem filium,
Necesse valde bonum huic consilium,

Nunc, oro impleatur, quod es pollicitus,
Dei me tueatur favor sollicitus;
Fecisti me regnare, sum autem parvulus,
Qui vellem ambulare perfecte, credulus.

Electus sum in Regem, praefectum populi;
Observerunt omnes legem Sanctorum aemuli.
Non possunt numerari prae multitudine.
Nec regni moderari in magnitudine.

Digneris ergo dare cor mihi docile,
Ut possim judicare quod aequum, facile.
Discernam malum bonum in sapientia,
Exornat enim thronum intelligentia.

Dum sermo placet ille precantis Dominum,
Hic ait: Vitae mille dies, aut hominum
Quum non petisti mortem, sibi divitias,
Honores, aevi sortem bonam, delicias;

Sit tibi jam quod eges, nunc sapientia,
Quam nulli habent Reges, item scientia,
Et gloriam donabo, simul divitias,
Substantiamque dabo, et amicitias!

Jam notum tibi, lector! quod sanctus Spiritus
Ecclesiae sit Rector, virtute praeditus;
Umbrosi dux averni est hostis illius,
Sed Patris hanc superni tuetur Filius.

Insignes qualitates habebat lucifer,
Dum odit veritates, evasit mortifer;
Praeclaro olim dono Dei, scientia
Effulsit coram throno, intelligentia.

Creatur paradisus, ac aevum incipit,
Ut serpens daemon visus Adamum decipit.
Nunc genius appetet venustus temporis,
Cultura, numo claret, honore decoris.

Regendo justus, svavis videri nititur,
Principiis dum pravis, dolo innititur;
Sed statim, homo, nosces, an praeco sit Dei
Ut primum Christi posces amorem fidei.

Superbus enim plura vult scire reliquis,
Non aestimat futura, ut Yates aliquis;
Scientia in primis nam inflat, emicat,
Dum charitas sublimis magis aedificat.

Conjunxit charitatem cum sapientia
Pius, gubernans ratem Dei prudentia,
A sua juventute dilexit Dominum,
Oravit pro salute quae finis hominum.

Provincia Anconae ex urbe Cingoli
Prognatus vacat bonae fovendae indoli,
Qui aureis talentis nitens, ingenio,
Virtutis documentis et praestat senio.

In Universitate is Philosophiae
Fit Doctor, claritate mox Theologiae;
Egregie docebat hic Jus Canonicum,
Et studium fovebat in vita Ethicum.

Fidelis servit Alto, cum noster is scopus,
Effectus de Montalto dein Episcopus;
Cesenae Cardinalis virtute emicat,
In zelo genialis pro fide dimicat.

Tum Pontifex creatur, ut grex Dominicus
Sit unus, exhortatur, et Pastor unicus.
Scientia Sanctorum Pius eminuit,
Malorum bibliorum influxum minuit.

Et Laetitiam.

Concessum huic ingenti frui laetitia,
Hiberniae dum genti favent auspicia.

Defensor libertatis O'Connel Daniel,
Tunc ratione Vatis antiqui Daniel.

Heu reformationes, dolet Hibernia
Per Angliae praecones item gubernia;
Catholici ob fidem et acta sedula
Postpositi, et quidem per duo saecula.

Secuta Hibernorum Associatio,
Dein Catholicorum Emancipatio,
Qui modo obtinere jam regni munia,
Et bona possidere valent immunia.

Ut pater omnis gaudet, si captus filius
Jam liber esse audet, cum nil humilius;
Sic Pius est laetatus, cum tanti filii
Sunt liberi, amatus Sol Evangelii.

Post nubila his fulsit jubar amoenius,
Queis antea indulsus nil mundi genius.

Jam potes cogitare illorum gaudium,
Qui diu tolerare debebant odium.

Triumphi sociales dum hae laetitiae,
Insontis cordis quales erunt deliciae?

In Bethlehem pastores pie considera
Concentus auditores, spectantes sidera.

Jucundo potiuntur hi corde parvuli,
Laetitia fruuntur Sanctorum aemuli.

Dum hymnum audierunt ii Angelicum,
Festini adierunt Mariam, Coelicum.

Si jubilus pastorum est tantus, Mariae
Quo major, Angelorum dum sonant ariae?
Infantem adorarunt, nam Dei Filius,
In hoc se recrearunt, nil amabilius.

Sic Joseph est gavisus contemplans Dominum,
Credebat, paradisus hic novus hominum.
Sunt vere decus loci: Dei Familia,
Narcissi, thyma, croci, et rosae, lilia.

Tum veniunt tres Reges ac Natum Virginis,
Patebat juxta leges locus originis;

Nam stella quae eluxit his Magis antea,
Ad Puerum adduxit eosdem postea.

Videntes hanc gavisi sunt magno gaudio,
Herodi mox invisi, qui flagrat odio.

Intrantes Dei domum thesaurum conferunt,
Et Christo auri donum, thus, myrrham offerunt.

Sed aliae sunt multis adhuc laetitiae
Praesertim aevi cultis placent deliciae;
Has Salomon notavit in sua biblia,
Qui omnia probavit, quae amabilia.

Rex Israel amatus in sapientia
Est cuncta contemplatus in mundo entia.
Doctrinam et errores, dein stultitiam
Inquirit, ac honores, decus, scientiam.

Vult scire, quid in rebus amoenis, gloria,
Naturae speciebus, pia memoria?

Num vero in hoc mundo potitus gaudio?
Sors anceps in jucundo, dicentem audio.

Gaudere omni bono, frui deliciis
Vult Salomon in throno, et amicitiis;
Aedificat auratas domos, pomaria,
Piscinas sibi gratas, nemus, rosaria.

Possedit hortos, villas ad ruris otium,
Tum servos et ancillas, et greges ovium.
Argentum cumulavit nitens honoribus,
Cum musis exultavit, item cantoribus.

Istarum quisnam finis est rerum omnium?
Sunt velut umbra, cinis, inane somnium!
Hoc Salomon perspexit, dum scribens: Vanitas
Sunt omnia! dilexit, que poscit veritas.

In pace, corde bono viget laetitia,
Fors major, quam in throno, ubi justitia.
Nam homini virtute pio scientiam
Dat Deus pro salute, et sapientiam.

Quod majus donum talis optaret prosperum,
Quem manet immortalis corona Superum?
In mundo homo rectus dignus honoribus,
Et Angelis dilectus, qui prestat moribus.

PIUS IX.

(Electus A. 1846.)

In medio Ecclesiae.

Jam Pius Nonus celebrandus Oda
Sapphica, regnans modo gloriose
Papa-Rex summus Pater et Magister
Catholicorum.

Audias, quidnam Pietas loquatur,
Christianorum decus atque virtus,
Ad Viros alte meritos, Poetas,
Historicosque :

Clareo nona vice nunc triumpho,
A Redemtoris venientis aevo,
Nota per cultum bene Civitati,
Ecclesiaeque.

Pontifex omnis radiavit alte,
Qui meum nomen sapiens amavit,
Illius causa licet innocenter
Passus iniqua.

Sic Pius Primus simili corona
Claret ut Paulus, vel Apostolorum
Alter, ob cultum fidei refulgens
Martyris actu.

Discis annales? Pius et Secundus
Auctor excellens nituit librorum,
Jure, doctrina celeber, Poësi,
Historiaque.

Et nepos ejus, Pius ecce Papa,
Tertius, vivens aliquot diebus
Ut coronatus, nimis aestimatur,
Celsus honore.

Quartus in mundo Pius universo
Notus ex actis Synodi Tridenti,
Cujus ad finem Canones fideli
Publicat orbi.

Lux Pii Quinti magis enitescit
Tertio festo modo saeculari,
Noxios postquam fugat ille Turcas,
    Sanctus honore.

Tunc Pius Sextus patiens, disertus,
Gratia praestans, et amicus artis,
In throno Petri celebratur ultra
    Sex quater annos.

Septimus porro Pius hunc secutus,
Qui dein unxit Sacer Imperantem
Galliae, sortem variam subivit,
    Fine triumphans.

Doctor Octavus Pius ante juris,
In Petri sancta Cathedra refulsit
Ut bonus Pastor gregis universi,
    Dignus amore !

Haec mihi postquam Pietas locuta,
Svaviter cessat, quasi praeparare
Semet ad longum voluisset actum,
    Elogiumque.

Denuo coepit Pietas profari:
Est Novem felix numerus beatus;
Trinus in coelo, tria ter canuntur
                    Sanctus in hymno.

Et novem coetus colis Angelorum;
Kyrie eleison iterant ministri
Et Sacerdotes novies in ara,
                    Cum pietate.

Sic novem Papae numerantur huic dum,
Queis erat nomen „Pius“ in Cathedra
Inclita Petri, bene providente
                    Cuncta Superno.

Nonus electus Pius, en Tiara
Mox coronatus populi triumpho,
Papa-Rex Romae, Patrimoniique
                    Jura capessit.

Obsequens Ecclesia tota gaudet,
Pontifex summus diadema gestans,
Pax, ait, Vobis! medio Suorum,
                    Quos benedit.

Aperuit os ejus.

Dum videt Jesus, ad eum venire
Plurimas turbas populi fidelis,
Ivit ad montem, medioque sedit
Discipulorum.

Os suum clemens aperit docendo :
Pauperes, mites, humiles, Beati,
Hi Dei regnum quia possidebunt
In bonitate.

Corde qui mundo, Dominum videbunt,
Porro lugentes, miseratus omnis,
Pace qui clarent, sitiuntque justa,
Crede, Beati.

Si bonos odit genius malignus
Ob fidem Christi, pietatis actum,
Gaudeant illi, quia summa coeli
Praemia, merces !

Sic Pius Nonus velut Antecessor
Omnis ejusdem, probitate vitae
Ac fide claros, humiles, Beatis
Annumeravit.

Canonizavit radiante nimbo,
Laude Sanctorum, tituloque dignos,
Martyres, doctos, meritis coruscos,
Religiosos.

Ecce me dicent generationes —
Virgo jam pridem cecinit, — Beatam,
Quum Potens fecit mihi magna, sanctum
Nomen o Ejus.

Veritas hymni nituit per aeua,
Cum Dei, sanctae Mariae, Fideles
Maxima sane veneratione
Festa colebant.

Tum Pius Nonus Patribus, Prophetis
Consonans illam sine labe sancte
Esse Conceptam bene nuntiavit,
In decus aevi.

Ut Petrus dixit medioque Fratrum :
In locum Judae pius eligatur
Sorte coelesti Vir, Apostolorum
Munere fungens ;

Ut dein Petrus Solymis diremit,
Spiritu sancto Duce, congregatis
Fratribus, litem, sua vota primus
Quando ferebat :

Sic Pius Nonus, quia dignitatis,
Muneris Petri genialis haeres,
Jure Romano solio potitus,
Summus honore.

Convocat Coetum populi fidelis,
Et Sacerdotum, vel Episcoporum,
Lege divina; benedit Orbi
Voce sonora.

Sicut oraculum veneramur ejus
Verba, dum Coetus medio profatur.
Edocet, laudat, monet, aut precatur
Omnipotentem.

Christianorum Pater et Magister,
Pontifex infallibilis manebit
Rebus incunctis fidei, Superni
Dogmate, morum.

Ejus ex alta Cathedra loquentis
Verba sunt nobis Salomonis, imo
Ipsius Christi documenta, coeli
Jussa beata.

Forte vis, causas bonitatis ejus
Legis in rebus fidei notari ?
Scito, quod Papae reverenda Juris
Dictio summa.

Pastor excelsus quia millionum,
Summus in mundo pariter Sacerdos,
Doctor et Judex populi, Ducumque
Catholicorum ;

Spiritus sanctus docet ipse Papam,
Ut Dei Coetum regat universum,
Praeco virtutis quoque veritatis,
Nomine Christi.

Et implevit illum Dominus.

Gratia Virgo benedicta plena
Dicitur, quando paranymphus illi
Angelus coeli tulerat salutem,
Missus ab Alto.

Si quis et nostrum Domini favore,
Gratia Christi, sapientiaque
Indiget; supplex roget, obtinebit
Dona superna.

Sic Pius fecit modo gloriose
Pontifex regnans, juvenis Joannes
Mastai-Ferreti Comes educatus
Religiose.

In statu primum, puto, militari
Vult suam vitam patriae dicare
Commodo, verum fuit impeditus
Omine fausto.

Quando Lauretti Comes hic in aede
Virgini sacra precibus vacabat,
Obtinet facta Cruce sanitatem,
Prosper in aeva.

Proficit Romae bene Graciosi,
Qui libros sacros docuit, magistro;
Jure, doctrina, sapientiaque
Claruit alta.

Attamen princeps humilis manebat,
Postea factus Domini Sacerdos,
Moribus candens operi studebat
Auxiliari.

Tata Giovanni locus est amatus
Ejus, hic Primum, Sacra tum Secunda
Orphanis charus tenuit Sacerdos,
Papa deinde.

Ipse Legatus quoque Missione
Fungitur praestans, in Americanis
Rebus et gestis nimis eruditus,
Ingeniosus.

Utque Director Michaelis aedis,
Quae simul carcer, schola, polytechnum,
Orphanis aequa, sociis laboris,
Instar asyli;

Experimentum capit ille pulchrum,
Mille per casus hominum peritus
Factus, ut virtus hodieque mire
Clareat ejus.

Archi-conscendens is Episcopale
Urbe Spoleti solium, deinde
Imolae, Pastor gregis, Instituta
Plura creavit.

Nempe Convictus studiis dicatur
Theologorum, domus orphanisque;
Virginum coetum docuere sacrae
Rite Sorores.

Praesul addictus bene juniorem
Educat Clerum, Senioris aequa
Commodum zelat, populi salutem,
Emolumentum.

Fit dein Romae quoque Cardinalis,
Plurium judex ubi constitutus
Jura defendit, bona promovebat
Ecclesiarum.

Hora felicis benedicta venit
Mastai-Feretti Comitis Joannis,
Qui Sinigagliae Patrimoniali
Natus in urbe.

Pontifex summus Gregis universi
Christianorum fuit ille Pastor,
Doctor electus, fideique magnus
Ecce Sacerdos.

Tum coronatus nituit Tiara,
Dives applausu populi, Senatus,
Papa-Rex Urbis, Patrimoniique
Jure potitus.

Sic decoratum veneramur omnes,
Spiritu postquam sapiente coeli
Christus implevit Dominus Magistrum
Catholicorum.

Spiritu Sapientiae.

Dum Sacris undis Dominum Joannes
Tinxerat, sanctus specie columbae
Spiritus venit super hunc, Patrisque
Vox sonat alti:

Filius praesens meus est amatus,
Claret humani generis Redemtor;
Lege Messiam, Dominum, Magistrum
Audiat omnis !

Gratiam talem Pater exhibebat
Coelicus multis famulis beatis;
Inter electos numeramus ambos
Gregoriosque;

De quibus Magnus celebratur unus,
Pontifex summus, sapiens, amatus
Doctor a Graecis, pariter Latinis,
Ob pietatem;

Septimum felix o Gregoriumque
Spiritus visit specie columbae,
Christianarum docuit regentem
Ecclesiarum.

Quando Conclavi Pius est profectus
Insidens rhedae, medio viarum
Venit ex alto super hunc columba
Candida, pulchra ;

Illico, Vivat! populus videndo
Ista, clamavit, quia Cardinalis
Spiritus sancti nitido futurus
Omine Papa!

Eja divini Pius hic amoris
Saepe jam donum, sapientiaeque
Pandit, in Petri Cathedra vel extra,
Sancta locutus.

Nec tibi mirum videatur istud,
Nam Deus munus cui dat supremum,
Gratiam summam dare non omittet,
Coelica dona.

Disciplinatus sapiens in aevo
Diligit tantum bona, quae Superno
Complacent, felix operi vacare
Si valet ample.

Fructus ejusdem sapientis, actus
Castus et svavis, locuples amore;
Gentium nunquam, decor ille solum
Catholicorum.

Pacis in mundo sapiens amicus,
Pace resplendens animique gaudet;
Ordinis pravus socialis autem
Est inimicus.

Rebus in cunctis sapiens modestus;
Impius vero fidei reluctans,
Arrogans, vanus, tumidus, superbus
Haeresiarcha.

Diligit fratrem sapiens, amore
Nam Dei flagrat Patris, en creati
Filii cuius sumus, et redemti,
Sanctificati.

Spiritus sancti pretiosa dona
Novimus septem: quibus erudimur,
Atque salvamur, Deus ipse digne
Glorificatur.

Mundus his debet sociale quodvis
Commodum, mirum decus, instituta
Pacis, humani generis salutem,
Justitiamque.

Coelicum donum, pietas, timorque
Est dei praestans, o scientiarum
Norma, doctrinae, genialis artis,
Et studiorum.

Ut viros doctos amat hic supernus
Spiritus, Clerum, populum fidelem,
Virgines sacras, Monachos adauget,
Dum regit orbem.

Mille presertim creat ille Sanctos ;
Munus et dotes, sapientiamque
Praesidi summo tribuit benigne
Ecclesiarum.

Et intellectus.

Spiritus sancti geniale munus,
Est intellectus, fideique lumen,
Quod voluntates, hominisque mentem
Afficit omnis.

Lux viget triplex: Ratio, fidesque,
Ac intellectus! speciale donum,
Quo penetramus melius superna,
Gratuitumque.

Lumen humanae rationis aequat
Lampadi, quae vix tenebras in atra
Nocte consvetas valet effugare
Forsan eunti.

Clarius multo fidei serena
Lux micat, cuivis homini salubris,
Spissa caligo, sed ibi lucerna
Religionis.

Sol intellectus cito dissipabit
Mentis obscurae nebulam, beate
Ambulas claro duce veritatis,
Justitiaequa.

Istud appetet per imaginemque:
Si manu parvam teneo lucernam,
Res domus noctu modice videbo,
Ingrediendo.

Si nitens lustri jubar in cubili,
Mille candellae tremulae, micantes
In loco coene decus eminentia,
Plus videt omnis.

Si die quadam media revisis
Hunc locum posthac radiante Sole,
Luce perfecte nimis in decore
Cuncta videbis.

Ergo quid cernunt oculi beati
Spiritus nostri? bene veritatem!
Ordo naturae, quoque gratiarum
Clarus eidem.

In libris sacris ea continetur,
Tecta sed velo, quod erit levandum;
Spiritus sanctus fidei revelat
                Mystica sacra.

Antequam coelos in honore divo
Christus ascendit, nec Apostolorum
Mens erat constans, satis erudita,
                Sicut oportet;

Spiritus sanctus veniens, eosdem
Pentecostali radiante flamma,
Fecit audaces, simul intueri
                Coelica mire.

Explicat Petrus populo fideli
Verba Scripturae, Deitatis acta;
Mille conversi, quia comprehendunt
                Pignus amoris.

Mille manserunt tamen infideles;
Sic fide plures hodieque sancta,
Rebus intenti nimis hujus aevi,
                Destituuntur.

Ecce progressus locuples ubique,
Membra dum solers Anatomus arte
Dissecat, praestat Chemicus labore
Materiei.

Flosculos blande colit hortulanus;
Solis, aurorae, Veneris, Jovisque,
Mille stellarum decus explicare,
Laus Sapientum.

In mari spectas cito navigantes;
Igneus currus vagus eja transit
Plurimas urbes; volitans in altis
Aéronauta.

Cursus electri, vapor atque flamma,
Lux, aquae, vitrum, lapides, metalla
Charta, vel flores, radiique Solis,
Semper amati;

Plus amant Numen, quibus est superni
Dos intellectus! — Fletas locuta,
Haec Pii Noni comes et patrona,
Lector amice!

Et stolam gloriae induit eum.

Postea dixit Pietas et ista;
Jam Pium Primum eecini Beatum,
Aemulus Pauli quia gloriosus,
                          Martyr ut ille.

Tunc Pius venit titulo Secundus,
Qui suo dictus Salomon in aevo,
Namque doctrina, sapientiaque,
                          Carmine fulsit.

Tertius porro Pius in Tiara,
Vestibus sacris radiavit, auro,
Charus in coetu populi fidelis,
                          Sicut Aaron.

Pontifex Quartus Pius aestimavit
Atque dilexit nimio decorem
In domo sancta, velut ipse David
                          Inclytus hymno.

Gratus, acceptus populo Moyses;
Papa sic Quintus Pius universo
Orbe dilectus, Dominoque charus,
A probitate.

Invocat vates Samuel Potentem;
Et Pius Sextus Dominum precatus,
Ut fuget Petri ditionis hostes,
Ecclesiaeque.

Pro Deo zelans sapiens Elias,
Multa qui passus, celebri triumpho
Alta conscendit; Pius ecce sortis
Septimus hujus.

Doctus Octavus Pius enitebat,
Mentis et cordis bonitate clarus;
Moribus laetis celebratus aeque
Ecclesiastes.

Nunc Pius Nonus regit universi
Orbis in Christo Domino Fideles,
Fonte baptismi levat is Joannis
Nomen et omen.

Eminens Evangelii beati
Scriptor in toto celebratur orbe,
Spiritu pacis, sapientiaque
Plenus, amore.

Apocalypsi retulit Joannes,
Qualis in coelo stola, palma, cantus,
Sors Beatorum, thronus, usus Agni,
Gloria Sanctis.

Hi recensiti modo Patriarchae,
Et novem Papae meritis nitentes
Gloriam mundi bene sunt adepti,
Gentis honores.

Noster in primis Pius eruditus
Ornat annales, spatio ter octo
Papa-Rex annis populum gubernans
Nomine Christi.

Ecce Mentana regione victor
Miles ejusdem pietate clarus ;
Imo Castelli facinus Fidardi
Claret in orbe.

Ille Conceptae sine labe nostrae
Crede, Reginae, velut Angelorum,
Virginis sanctae decus ac honores
Dogmate sanxit.

Canonizavit quoque Japanenses
Martyres, Sanctos, is Episcoporum
Gloria cinctus, simul octo mille
Presbyterorum.

Gaudio felix ita Saeculare
Claruit festum speciale Petri,
Lux erat splendens in Apostolorum
Principis aede.

Eminet templum modo Vaticanum,
Coetus effulgens ibi dignitate,
Spiritu sancto Duce congregatus,
Optima curat.

Praeses illius Pius ecce Nonus,
Quem probe Christi Domini decorat
Gloriae Crux de Cruce passionis,
Vivat in aeva !

VIRI PIETATIS.

Magnificum donum Pietas, data gratia coel*u*,
Utilis infusus nobis habitus, quoque lume*z*.
Religionis homo virtute nitet, probus Alt*o*
Obsequium praestat, Dominum veneratur eunde*M*,
Ecce Creatorem, formidat amabile Nume*z*,
Ac divi Regis Maj*u* statem, soliumqu*E*.
Blandum sed donum coe*u*, Pietas, Et amoenu*z*,
Rite suos cunctu Christi sublimis adorna*E*,
Elysii decus ut recol*p*nt, pius h*u*mnus Eiqu*E*,
Vitae qui nostra*e* Custo*g* in amore dicetu*B*.
Aternumque Patrem nos dilig*u* us sapiente*B*,
Res omnis p*ar*iter sacr*p*ta Deo reverend*P*,
Reginae Coeli tum co*z*is mago per orbe*M*,
Eccliae Christi cult*u*s Venerabilis alt*E*.
Tum Pietas tr*b*uit laet*u* p*ar*cem, quia feli*z*,
Sicut erant i*u*la Samue*l* David recreat*u*,
Innumeri Reg*u*s alii virtute potentes. — A
Blanda pios Gaudens ex Elycio genial*I*,
Ritu Romano qui Cath*o*li*o*i, benedici*E*.
Ordinis omnis Amica, si*u*l Cleri, quia doctu*s*
Sacerdos, tum Vitae ratione re*u*uet in aev*o*,
Eximum v*u*luti sa*u* terra*z*, nobile lume*z*,
Ne non Urbo in mont*u*nis cel*u*issima vis*u*.
In primis cel*u*bres sunt fastu*u* Pontificatu*s*,
Festive referunt omnes Pap*p*s in honore*E*,
Nominis insig*z*es, quoque cuius mortis in aev*o*
Illi dum Cathedr*u* Rome sanc*u*a potiuntur*B*.
Tantos praeclar*o*s, magnosque Viros ego vers*u*
Et cantu celebro, us, Ac Pietati*u* amore*M*.

Pag. lin. errata corrige.

16	intr.	7	obtinet,	obtinet.
30	inf.	9	crescit	crescit.
30	inf.	8	Si	Si tamen
52	sup.	4	saera	tum sacra.
59	sup.	2	fida	fide.
94	sup.	2	aeviv	aevi vocatus
97	sup.	9	laebat	latebat
105	sup.	7	nmbra	umbra
107	sup.	4	consilir	consiliarius
107	inf.	7	ignes	igneo.
108	inf.	5	exime	eximie.
113	inf.	1	consilium,	consilium.
119	sup.	1	ac	ad
120	inf.	9	que	quae
122	inf.	8	Papa,	Papa
127	inf.	3	profatur.	profatur,
138	sup.	10	candellae	candelae
138	sup.	11	coenc	coenae
142	inf.	2	babtismi	baptismi

Knjižn

ESSEKINI 1869,
Typis Ignatii Mederschitzky.